

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

Junij 1978 **3**

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo
letnik LXI., št. 3
junij—rožnik 1978

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

Izdajateljski svet:

Tone Svetina, predsednik,
Franjo Bulc, Janez Černač,
Janez Gregori, Gregor Kersnik,
Slavko Korbar, Slavko Kovač,
Franc Poredoš, Anton Simonič,
Peter Soklič, Marijan Šebenik,
Henrik Vadnov.

Uredniški odbor:

Tone Svetina, glavni urednik,
France Cvenkel, urednik in
odgovorni urednik,
Anton Simonič, Henrik Vadnov,
Stane Valentinčič.

Pomočnik urednika: Janko Perat.

LOVEC izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide
v začetku lovskega leta, v aprilu.
Po mnenju Republiškega sekretariata
za prosveto in kulturo SRS, št. 421-2/72,
oproščeno prometnega davka.

Ta številka je izšla v 19 300 izvodih.
Letni prispevek zveze lovskih družin
Lovski zvezi Slovenije, v katerem
je vračunana tudi naročnina za glasilo
Lovec, je po članu 180 din
oz. 223 din po članu, sprejetem v LD
v letu 1978.

Za druge naročnike je letna naročnina
200 din, za inozemstvo 320 din.

Posamezna številka 16 din.

Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Odpovedi med letom ne upoštevamo.

Vse gradivo za objavo

pošiljajte Uredništvu glasila Lovec,
Župančičeva 9 — p. p. 505,
61001 Ljubljana. Telefon (061) 21-245
in 21-819. Nenaročenih rokopisov
in slik ne vračamo.

Gene malim oglasom:

do 15 besed 50 din, od 15 do 25 besed
70 din, od 25 do 30 besed 100 din.

Za vsako nadaljnjo besedo 6 din.

Za člane lovskih organizacij

v SR Sloveniji velja polovična cena.

Za oglašanje obrtnih in drugih storitev

ali uslug v malih oglasih velja

dvojna cena. Male oglase je treba

plačati vnaprej na žiro račun

Lovske zveze Slovenije:

50101-678-47158.

Slika na naslovni strani ovitka:

Ruševec vrh smreke gruli svoj
pomladni spev

Foto Franc Jensterle, DIANA

Srnjak z drgnjenjem
debelc in razkopavanjem
tal označuje
svoje stanišče

Narisal Jurij Mikuletič

IZ VSEBINE:

Franc Perko	66	Usklajevanje odnosov med divjadjo in okoljem v notranjskem lovskogojitvenem območju
Iz Uradnega lista SRS	68	Odločba o odškodninskem ceniku za povračilo škode na divjadi
Andrej Levičnik	70	Kako je s poljskim zajcem v loviščih SR Slovenije
Milan Orel	72	Kras je v nevarnosti
Lenart Zupan	74	Lovska trofeja, pesem
LD Kranjska gora	75	K članku »Gamsje garje se širijo«
Ludvik Marič	77	Lovski kroj — nerešeno vprašanje
Štefka Boljka	79	Kadar hočem, da mi je zelo lepo
Po lovskem svetu:	81	Kaj je povedal argentinski lovec — J. P.
Lovska organizacija:	84	Odlikovanja in priznanja italijanskim lovcem in organizacijam — V. V.
	84	Tudi druge lovske družine naj jih poznajo! — -elf-
	86	Še o slovenskem lovskem kroju — S. J.
	91	Značke lovskih organizacij
Jubilanti:	87	
Mladi pišejo:	88	Ko zapoje krivorepi vitez — M. Mali
V spomin:	89	
Lovski oprtnik:	90	Pes Dom 72 ur zakopan — K. Kramberger
	92	Prvič na ruševca — V. Hrabar
Lovska kinologija:	93	Lov je dovoljen le s čistopasemskimi in preizkušenimi psi — J. Vester
Šaljive:	94	

Slika na drugi strani ovitka:

V juniju ali rožniku, v mesecu cvetočih travnikov in senožeti
Foto Janez Černač, DIANA

Usklajevanje odnosov med divjadjo in okoljem v notranjskem lovskogojitvenem območju

Franc Perko, Gozdno gospodarstvo Postojna

Nujnost usklajevanja

V jeseni 1976. leta je bil sprejet zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, s katerim je zagotovljen širši družbeni vpliv tudi na področju lovstva. Po tem zakonu se ob upoštevanju velikosti življenjskega prostora glavnih vrst divjadi, ki je potreben za nemoten razvoj populacije teh vrst, zaradi ustreznega uravnovešenja strukture in številčnosti divjadi z drugim živalstvom in rastlinstvom, kakor tudi za usklajevanje interesov kmetijstva, gozdarstva in drugih zainteresiranih dejavnosti, oblikujejo v Sloveniji lovskogojitvena območja. Vzpostavljane oz. ohranjanje biološkega ravnotežja, ob upoštevanju ekoloških razmer na določenih površinah ter usklajevanje različnih interesov v zvezi z divjadjo in okoljem, se v okviru lovskogojitvenih območij uresničuje z družbenim dogovorom.

Dobili smo torej napreden lovski zakon. To je prav gotovo zelo nujno, saj so posledice neusklajenosti ciljev lovstva, gozdarstva in kmetijstva (da naštejemo le nekatere) vidne.

Usklajevanje, ki je nujno potrebno, pa zahteva veliko resnega strokovnega in predvsem širšega družbenega prizadevanja pri povezovanju različnih interesov v zvezi z divjadjo in okoljem v posameznem lovskogojitvenem območju. Priznati moramo določene napake, storjene v preteklosti, in preiti iz ozko postavljenih ciljev, ozkih interesov na skupen usklajen cilj, od katerega bo imela družba v celoti dolgoročno prav gotovo največje koristi.

Pomen gozdov in divjadi

Notranjska je bila prva, ki je čutila potrebo po usklajevanju in kjer je prišlo do družbenega dogovarjanja še pred izidom zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč. Notranjsko lovskogojit-

veno območje, ki meri okrog 100 000 ha, obsega snežniško-javorniški masiv. Območje je zelo gozdno (70 %) in zato je pomen gozdov (v najširšem smislu) večji kot drugje v Sloveniji. Kakor vsi gozdovi v Sloveniji imajo tudi notranjski večstranski pomen, ki se kaže v:

- varovalni vlogi, to je v prvobitni vlogi, ki jo opravljajo že od svojega nastanka;
- socialno-rekreativni vlogi;
- lesni vlogi, to je v proizvodnji lesa najboljših kakovosti in v največji možni količini, ob hkratni zagotovitvi drugih vlog.

Prav tako je pomembna vloga divjadi in lovstva, ki je tudi večnamenska:

— Vse živalske vrste imajo v gozdnih ekosistemih svojo vlogo in letem omogočajo normalno delovanje. Za normalno in trajno racionalno delovanje gozdnega ekosistema morajo biti prisotni v pravem razmerju tako producenti (rastlinski svet) kakor potrošniki vseh vrst, ki zaključujejo prehrabeno verigo (rastlinojede, mesojede vrste divjih živali).

— Ohranitev vseh živalskih vrst in s tem seveda tudi divjadi je tudi velikega kulturno-naravovarstvenega pomena.

— Šele v okviru nemotenega izpolnjevanja navedenih vlog divjadi in gozda se lahko upošteva tudi gospodarski (ekonomski) učinek lovstva.

Dosedanje usklajevanje

Notranjski gozdovi že dolgo več ne opravljajo vseh svojih vlog najbolj ustrezno, kažejo pa se tudi negativni vplivi na divjadi. Vzrok temu je neusklajenost med rastlinstvom (producenti) in živalstvom (potrošniki) teh gozdov. Prvi vidni znaki neusklajenosti segajo v leto 1967, vendar začetki še dlje nazaj. Razkorak neusklajenosti med gozdarstvom, kmetijstvom in lovstvom

se je po tem obdobju naglo večal in prišlo je do spoznanja, da je rešitev le v združenem strokovnem sodelovanju. Izkoristili smo možnost, ki sta jo nudila družbeno dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje, v katerih imajo vsi zainteresirani za gospodarjenje z gozdom in divjadjo enakopravne možnosti.

Tako je bil pod širšim družbenim vplivom in kontrolo vseh zainteresiranih, združenih v območno SIS za gozdarstvo, že 31. 1. 1976 podpisan družbeni dogovor o skupnih in enotnih ukrepih za ohranitev in gojitev jelenjadi, medveda ter ohranitev njunega življenjskega prostora na območju snežniško-javorniškega masiva. Podpisale so ga lovske organizacije, gozdarstvo, kmetijske zemljiške skupnosti občin Cerknica, Ilirska Bistrica in Postojna ter vse tri občinske skupščine.

Družbeni dogovor in na njegovi podlagi vsako leto sklenjene samoupravne sporazume o obravnavanju divjadi in njenega življenjskega okolja bo na Notranjskem potrebno v smislu zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi še dopolniti, tako da bodo zajeli poleg jelenjadi in medveda še druge vrste divjadi in da se bodo v dogovarjanje vključili še drugi zainteresirani dejavniki.

Stanje gozdnega ekosistema

V gozdni ekosistem sodita ves rastlinski in živalski svet določenega področja, ki morata biti za dolgoročno ustrezno delovanje medsebojno usklajena. Prav te usklajenosti pa na Notranjskem že dolgo ni. V preteklosti so neustrezno gospodarili z gozdovi na osnovi maksimalne zemljiške rente, kar so začeli bivši veleposestniki in je zahtevalo pospeševanje iglavcev na račun listavcev.

Gozdovi so za posameznika in družbo vedno pomenili rezervo, ki sta se je lotila v težkih kriznih obdobjih

(med obema vojnama oglarjenje, obnova porušene domovine po drugi vojni).

Po letu 1960 se gospodarjenje ureja in prehaja k primerni negi gozda. Namesto le enega cilja — prebiralni gozd — je sedaj 89 različnih potencialnih gozdnogojitvenih ciljev, kar priča o pestrosti rastiščnih, zatečenih sestojnih razmer in drugih vlog gozda. Do teh nujnih preokretov v gospodarjenju je prišlo s pomočjo strokovnega in znanstvenega dela: s fitocenološkimi raziskavami vegetacije na Snežniku 1950—1956, z analizo razvoja sestojev in s študijo naravnega pomlajevanja.

Na drugi strani pa je bilo neustrezno gospodarjenje z divjadjo, ki se je kazalo v:

— povečevanju številčnosti srnjadi in jelenjadi, brez ozira na možnost prehrane v njenem okolju;

— zatiranju mesojedov (zlasti volka) kot škodljivcev;

— premajhnem in napačnem (po strukturi) odstrelu srnjadi in jelenjadi, desetletja po zadnji vojni.

Temu so se pridružili še zmanjšano košenje travnikov in lazov, opuščanje in nenačrtno zaraščanje kmetijskih površin, kjer bi rastlinojeda divjad lahko dobivala kakovostno hrano.

To je pripeljalo do neusklajenosti in s tem do velikih in neprecenljivih posledic:

Biološke posledice

Gre za pešanje gozdnega ekosistema, ki se kaže v prestarih osiromašenih sestojih, kjer jelki slabi vitalnost in se suši. Sestoji postajajo presvetljeni, rastiščni potencial je vsak dan slabše izkoriščen, manjši so prirastki in sečnje. Gozdovi listavcev in mešani gozdovi, kjer delež listavcev presega 30 %, imajo normalno sposobnost naravne obnove, v biološko oslavljenih sestojih, kjer je zastopana jelka z okrog 80 %, pa je sposobnost naravne obnove neustrezna.

Kjer so še pred nedavnim stala mogočna drevesa

Foto I. Napotnik

Nesporno je, da je ob dosedanem načinu gospodarjenja z jelenjadjo in srnjadjo, ki je imelo za glavni cilj večanje števila teh vrst, ta divjad negativno vplivala na naravno obnovo sestojev. S pretiranim objedanjem naravnega pomladka je iz mladja popolnoma izločila jelko, javor in brest, bukev pa zadrževala tako, da se ni mogla prebiti v drevesni sloj. Razmeroma malo je poškodovala le naravno smrekovo mladje. Tako se siromaši sestojna zasnova bodočih gozdov. Pretirano objedanje je močno razredčilo tudi

grmovni sloj, prav tako je intenzivna paša trav in zelišč izločila za prehrano najpomembnejše vrste. Tako si v teh razmerah divjad sama naglo slabša lastne življenjske pogoje. Na ta način gozd ne bo prišel do vloge, ki jo gozdu namenjamo.

Takšno okolje pa prav gotovo tudi ni ustrezno za razvoj divjadi same (manjše teže, slabše rogovje). Poškodbam celotnega gozdnega ekosistema in propadanju divjadi same so se pridružile še velike škode na poljskih kulturah, v prvi vrsti od jelenjadi.

**Iz Uradnega lista SRS, št. 7,
od 31. 3. 1978**

Na podlagi prvega odstavka 74. člena zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Uradni list SRS, št. 25-1143/76) izdaja republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

ODLOČBO

**o odškodninskem ceniku za povračilo
škode na divjadi**

1. Za škodo, prizadejano na divjadi z brezpravnim lovom ali na kakšen drug protizakonit način, se plačuje odškodnina po vrednosti žive divjadi po temle ceniku:

	din
medved	30 000
kozorog	30 000
ris	20 000
jelen	15 000
damjak	15 000
gams	10 000
volk	10 000
muflon	10 000
divji prašič	8 000
srna	6 000
svizec	5 000
vidra	5 000
šakal	5 000
divja mačka	3 000
jazbec	2 000
kuna belica, kuna zlatica	2 000
planinski zajec	2 000
poljski zajec	1 000
dihur, mink	1 000
hermelin, mala podlasica	1 000
lisica	500
veverica	500
pižmovka	500
kunec	300
polh	200
labod	10 000
orel, ribji orel	10 000
divji petelin	8 000
štoklja	5 000
žerjav, droplja	5 000
ruševac	4 000
velika uharica	3 000
čaplja	3 000
pelikan	3 000
sokol	3 000
plevica, žličarka	3 000
kanja, kragulj, jastreb, lunj	2 000
gos	1 000

belka	1 000
gozdni jereb	1 000
kotorna	1 000
krokar	1 000
sova	1 000
jerebica, rdečenoga jerebica	600
fazan	600
golob	500
postovka	500
prepelica	500
vrnan (razen šoje, srake, sive vrane)	500
deževnik	500
kljunač	500
črna lisica	500
raca, žagarica	500

Cene veljajo za kos divjadi, ne glede na spol, starost in kakovost.

2. Jajca pernate divjadi, naštete v tem ceniku, se računajo po četrtinskem vrednosti ustrezne divjadi, zarodki iz druge polovice brejosti dlakaste divjadi pa po polovični ceni.

3. Z dnem, ko začne veljati ta odločba, preneha veljati odločba o odškodninskem ceniku za povračilo škode na divjadi (Uradni list SRS, št. 5/73).

4. Ta odločba začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.

Št. 323/A-06/77

Ljubljana, dne 1. marca 1978.

Republiški sekretar
za kmetijstvo, gozdarstvo
in prehrano
Milovan Zidar, dipl. inž. l. r.

Gospodarske posledice

Biološke posledice vlečejo za seboj tudi ekonomske. Le-te se kažejo v zmanjševanju letnih planov sečnje (etata). Zmanjševanje etatov — letnih posekov pa se bo zaradi onemogočene obnove gozdov na Snežniku nadaljevalo. Leta 1980 bo letni posek zmanjšan za ca. 24 900 m³.

Družbeno škodo teh posledic je težko izraziti v denarju, saj ne gre le za vrednost lesa, ampak tudi za izpade dobav območni lesni industriji, za socialno varnost zaposlenih v tej industriji, v gozdarstvu in drugod.

Cilji

Da bi uskladili strukturo in številčnost divjadi z drugim živalstvom in rastlinstvom, kakor tudi interese kmetijstva, gozdarstva, lovstva in drugih zainteresiranih dejavnosti, si moramo v notranjskem območju kakor tudi v drugih območjih Slovenije postaviti medsebojno usklajene cilje. V notranjskem območju smo si postavili naslednje cilje:

— Rastiščnim razmeram prilagojen gospodarski gozd, ki bo dajal kakovostne gozdne sortimente in hkrati izpolnjeval varovalno in socialno vlogo.

— Vsa divjad naj bo zastopana v primerni količini, kakovosti in strukturi, usklajeno z možnostmi okolja.

Ti cilji zahtevajo zaradi širšega družbenega interesa torej ohranitev gozdov, ki morajo dolgoročno izpolnjevati vse svoje vloge. Ti cilji zahtevajo tudi ohranitev vseh vrst divjadi, živečih sedaj na notranjskem območju, kot nujni sestavni del gozdnega ekosistema, kot naravno dobrino širšega družbenega pomena.

Kaj vse moramo storiti

Populacije prešteviline rastlinojede divjadi je nujno treba čimprej številčno in po sestavi uskladiti z na-

Likovna stvaritev narave

Foto F. Hladnik

ravnimi možnostmi za njihovo preživljanje. Da bi to dosegli, je potreben zadosten in pravilen odstrel.

Dosedanji način določanja količine letnega odstrela na podlagi ocene pomladanske številčnosti populacij in njihovega letnega prirastka se je izkazal kot neuporaben (napačne ocene). Zato se v svetu vse bolj uveljavlja določanje letnih odstrelav na podlagi vsakoletnih kazalcev usklajenosti (oziroma neusklajenosti) populacij z življenjskimi možnostmi v okolju. Ti kazalci so telesna teža divjadi, razvoj rogovja, zdravstveno stanje, stopnja umrljivosti, stopnja oplojenosti zrelih samic, število mladičev na samico in izkoriščenost okolja s pašo in objedanjem. Ti kazalci sicer ne govorijo, koliko je divjadi v absolutnem številu, pač pa povsem jasno kažejo na njen odnos do okolja, povedo torej ali je populacija številčno okolju primerna, prevelika ali tudi premajhna, s tem pa tudi, ali je bil odstrel po količini ustrezen, premajhen ali prevelik. Vsi ti kazalci, ki jih v našem območju stalno spremljamo, kažejo na preveliko število rastlinojede divjadi (jelenjad, srnjad), ki močno presega prehrambene zmogljivosti okolja.

Prvenstveni pa so ukrepi v življenjskem okolju divjadi, ukrepi, ki divjadi ohranjajo vsaj že obstoječe življenjske možnosti. Številčnost divjadi je namreč treba smiselno zmanjševati zato, da bi številčnost uskladili z življenjskimi možnostmi divjadi. Izboljševanje življenjskih, zlasti prehrambenih možnosti v celotnem življenjskem prostoru divjadi je tudi glavni ukrep proti škodi v gozdu. V ta namen bo ostal za prehrano rastlinojede divjadi določen delež grmišč, izboljšane bodo opuščene kmetijske površine sredi gozdov in na njihovih robovih, ohranjali bomo zimovališča divjadi in jo tudi krmili.

Gospodar senožeti

Foto B. Polanc, Diana-Nazarje

V območju je nadvse pomembno varovati tudi vse vrste mesojedov, v prvi vrsti pa volka. To zaradi zmanjšanja števila parkljaste divjadi; zaradi selekcije populacij z odstranjevanjem življenjsko manj sposobnih osebkov; zaradi vzpostavljanja naravnemu okolju najprimernejše strukture populacij; zaradi razbijanja koncentracij parkljaste divjadi, kar varuje pasišča in s tem gozdove pred prekomernim izkoriščanjem.

Še veliko truda bo potrebno, da bomo prenehali deliti divjad na koristno in škodljivo, da bomo vse živalske vrste obravnavali kot enakovredni sestavni del gozdnega eko-

sistema, da ne bodo mesojedi le tekmeči človeku-lovcu, ki jih je zato treba na vse načine zatirati.

Z a k l j u č e k

Z izvajanjem zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, ki zahteva usklajevanje različnih interesov v zvezi z divjadjo in okoljem, ne smemo odlašati. V lovskogojitvenih območjih se morajo na ekološki osnovi medsebojno uskladiti interesi lovstva in drugih dejavnosti. Usklajevanje je nujno, tako za ohranitev živalstva kakor rastlinstva.

Kako je s poljskim zajcem v loviščih SR Slovenije

Andrej Levičnik

V zadnjih letih naši lovci na splošno menijo, da je zajcev pri nas vedno manj, češ da se to kaže iz leta v leto v manjšem odstrelu. To mnenje je bilo potrjeno tudi na občnem zboru Lovske zveze Slovenije leta 1971. V nasprotju s takšnim stališčem pa je v Zborniku veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani, letnik 1974, št. 1—2, na strani 37, avtor ing. Miha Adamič v razpravi »Gibanje številčnosti populacij nekaterih vrst divjadi v Sloveniji v zadnjem stoletju, sodeč po gibanju številčnosti odstrela« ugotovil, da »populacija zajcev v nasprotju z uradnim mnenjem ne upada, temveč se v vsem proučevanem obdobju povečuje«.

Avtor ugotavlja, da povečevanje ni enakomerno, temveč da v daljših časovnih obdobjih niha. Z grafikona o odstrelu poljskih zajcev (grafikon I) vidimo, da zajčja populacija niha pri nas tako, da na približno 10 let izmenično številčno raste in upada. Z grafikona I je razvidno, da kljub 10 letnim nihanjem dejanski odstrel

zajcev narašča. M. Adamič ob teh podatkih ugotavlja, da je sklepanje o gibanju populacije določene vrste divjadi po kratkoročnih opazovanjih in brez poznavanja njenih bioloških značilnosti napačno.

Kljub izredni zanimivosti in tehtnosti omenjene razprave pa zadnji statistični podatki o absolutnem odstrelu poljskega zajca od leta 1949 pa do leta 1977 ne potrjujejo optimističnega zaključka M. Adamiča. Kaže, da je bil človekov poseg v naravo po drugi svetovni vojni tako močan, da je porušil delovanje naravnih zakonitosti tudi v populaciji poljskega zajca.

Če bi podatke zadnjih let nadalje prikazali na grafikonu oz. nadaljevali z grafikonom I (po isti metodologiji), bi videli, da bi se krivulja po letu 1970 ne dvigala tako, kakor naj bi se po predvidevanjih, ampak bi se strmo spuščala.

Da je temu res tako, nam nazorno prikazuje grafikon II. Na tem prikazu je strmo padanje odstrela še bolj očitno in lahko skoraj 17 let

opazujemo, z večjimi oziroma manjšimi presledki, stalen padec odstrela.

Tudi če upoštevamo teorijo večletnih ciklusov (maksimuma in minimuma) v gibanju populacije poljskih zajcev, nam grafikon odstrela v absolutnih številkah (grafikon II) jasno pokaže, da sta maksimuma v l. 1968 in v l. 1974 znatno nižja kakor maksimum v letu 1961. Vse to samo potrjuje, da gre za tendenco upadanja odstrela in s tem tudi številčnosti populacije poljskih zajcev, ne pa za naraščanje.

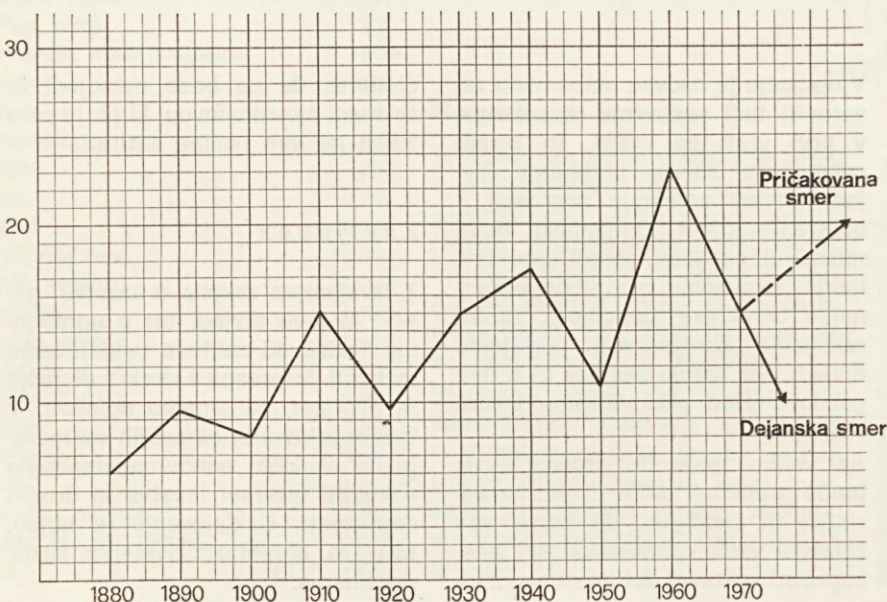
Vzroki, ki so privedli do omenjenih negativnih gibanj v zajčji populaciji, so številni. V pričujočem članku lahko navedemo le nekaj misli. Iz biologije vemo, da je zajec stepska žival, ki se sicer izredno dobro prilagaja tako imenovani kulturni (to je po človeku spremenjeni) stepi.

Značilnosti stepe so: ravninski ali rahlo valovit svet, majhna nadmorska višina, relativno malo padavin, topla ocejena tla itd. Takih pogojev pa večina krajev v Sloveniji nima.

Padavine v Slovenije so redko kje izpod 1000 mm letno, to je pa zgornja meja, ki jo dopušča ustrezno stanišče za zajca. Prav tako je v Sloveniji malo stepskih stanišč s toplimi tlemi (npr. humusna ali vsaj peščena tla), pač pa prevladujejo gozdnata ter močvirnata stanišča ter tla s težko neprepustno zemljo. Končno prevladujejo kraji z visoko nadmorsko višino.

Tako lahko rečemo, da je stanišče, ki vsaj približno ustrezajo poljskemu zajcu, v Sloveniji malo. Če pogledamo te kraje, kamor v Sloveniji spada zlasti Prekmurje, vidimo, da tudi na tem področju število zajcev in odstrel stalno upadata. Tako je odstrel v Prekmurju v zadnjih 15 letih upadel za več kakor 40%. To pomeni, da gre za splet vzrokov in posledic, ki povzročajo, da se število zajcev tudi v izrazitih zajčjih revirjih manjša.

I. Grafikon — gibanje odstrela poljskih zajcev od l. 1880 do l. 1970 (M. Adamič). Zaradi menjavanja upravne in politične ureditve na slovenskem ozemlju je intenzivnost odstrela izračunana na površinsko enoto 1000 ha

Iz biologije je znano, da so prav zajčji mladiči zelo izpostavljeni živim in neživim dejavnikom okolja. So med najbolj nezavarovanimi v vsem živalstvu.

Zato mora biti razmnoževanje zajca zelo živahno. To dokazuje več legel v letu (4—5) in skupno ca. 8 do 10 položenih mladičev na zajko. Zajka ne živi z mladiči in jih ne vodi. Zajčki se, če jih je več, takoj razidejo, tako da je »gnezdo« razpršeno neredko na 20 m². Posebnost pri zajcu je tudi, da ima prvo leglo zelo zgodaj (marca) itd.

Njegov socialni način življenja pa ima globok fiziološki pomen: čim manjša koncentracija individuov na majhnem prostoru, ki bi sicer lahko pritegnila razne dejavnike okolja (zveri, ujede, človek itd.). Teh prirodnih nasprotnikov pa je izredno veliko. Začenši od podlasice do največjih divjih zveri, raznih ujed in drugih ptic, ki jim lahko dodamo še pse in domače mačke. Četudi vemo, da imajo vsi ti prirodni antagonisti določeno potrebno vlogo v naravi, je zaradi porušenega naravnega ravnotežja, kar je predvsem

povzročil človek, njihova vloga včasih negativna.

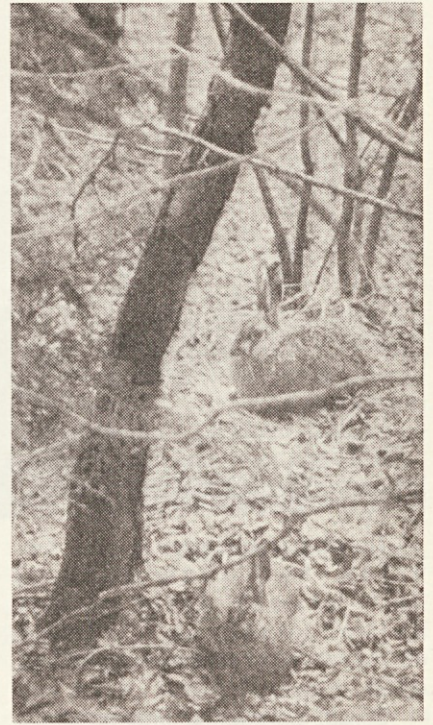
Pri tem bi omenil zlasti vrane in srake, ki so se v zadnjem času izredno razmnožile. V nekaterih krajih marca in aprila, ko še ni vegetacije, dejansko uničijo večino mladih zajčkov.

Človekovo posegovanje v naravo pa ima gotovo še najhujše posledice za zajca.

Tako na primer nenehno narašča kmetijska mehanizacija, ki zaradi zgodnje obdelave zemlje praktično uniči vsa prva legla, ki so navadno tudi številčno najmočnejša.

Ali pa množična uporaba raznih kemičnih sredstev v kmetijstvu, kar tudi bolj ali manj negativno vpliva na razvoj zajčje populacije. Vse to propadanje in zmanjševanje števila zajcev v dobrih okoljih ima posledice tudi za slabša okolja, kjer ne samo, da je zajcev že tako manj, ampak se odtod tudi selijo v boljše revirje.

Ob vseh omenjenih ugotovitvah se postavlja vprašanje, kaj napraviti, da se stanje poljskega zajca izboljša. Odgovor na to vprašanje so dali šte-

Poljska zajca

Foto J. Markizeti

vilni lovski strokovnjaki (D. Andrašič, A. Černe, V. Jovanović, D. Aleksić, S. Valentinčič, V. Šelmič itd.). Predvsem pa poznamo določene pozitivne izkušnje iz ČSSR. Omenjam le bistvene:

— Določanje realnih letnih odstrelnih planov je izredno pomembno.

Osnova za letni plan mora biti čim bolj točno ugotovljen let-

II. Grafikon — prikazuje gibanje odstrela poljskih zajcev od leta 1949 do leta 1976 v absolutnih številih, v loviščih SR Slov.

ni prirastek. Za to ugotavljanje obstajajo v svetu pa tudi pri nas različne metode, ki so zaradi obsežnosti gradiva lahko predmet posebnega članka.

— V vseh loviščih, kjer je število zajcev v stalnem večjem upadnanju, za določen čas opustiti lov.

— Določiti posamezne dele lovišča kot rezervat (vsaj $\frac{1}{3}$), v drugih delih pa loviti največ dvakrat. Ta praksa se je izredno dobro obnesla v ČSSR.

— Zaradi porušenega ravnotežja v naravi je potrebno vse zasledovalce poljskega zajca držati čimbolj na kratko.

Pri tem pa ne smemo v drugo skrajnost, da bi namreč lov na poljskega zajca povsem opustili. Z odstrelom se povečuje odpor okolja, s tem pa večja potencial razmnoževanja. S prisposodobno povedano: »Travo je treba kositi, če želimo, da lepo

raste.« V prenesenem pomenu velja to tudi za divjad. Seveda takšno »popravljanje« ni brez meja. Če prestopi določene meje, razmnoževanje ni več zadostno in obstoj populacije je ogrožen.

Odstrel poljskega zajca v absolutnih številih od leta 1949 do vključno leta 1976

49 — 17 795	63 — 33 401
50 — 22 236	64 — 34 815
51 — 24 702	65 — 33 375
52 — 19 076	66 — 39 521
53 — 37 327	67 — 41 684
54 — 31 704	68 — 43 238
55 — 31 362	69 — 34 614
56 — 36 958	70 — 29 833
57 — 37 060	71 — 28 945
58 — 39 765	72 — 25 325
59 — 44 594	73 — 23 791
60 — 47 111	74 — 27 326
61 — 49 343	75 — 22 926
62 — 41 938	76 — 16 636

Kras je v nevarnosti

Milan Orel

Navadno si predstavljamo Kras kot razgibano planoto z goličavami, imenovanimi »gmajnami«, posejanimi s kamenjem in skalami. Rastlinstvo teh gmajn predstavljajo šopi borne trave, trnje med kamenjem, raztreseni grmi brinja, tu in tam robida in drugo. Sem in tja so redke skupine ali gozdiči bora, ki ga je po večini zasadila človeška roka. Gozdiči redkih in klavrnih hrastičev so bolj v odročnih in zapuščenih predelih.

V bližini naselij so zemljišča obdana z ogradami. Marljive kmečke roke so jih napravile iz kamenja in skal ter jih zložile v obrambne zidove pred kraško burjo. Kjer je sloj

zemlje globlji, je kmet ustvaril borne njivice, posajene največ s trto, ki mu daje žlahtni, zdravilni teran. Ta je, poleg živine, ki se pase na gmajnah, edini dohodek revnega kmeta.

Vsa planota je posejana z vrtačami, nekaj deset do sto metrov širokimi in dolgimi dolinicami. Nastale so z vdorom površinske zemeljske skorje v votline, s kakršnimi je v podzemlju preprežen kraški svet. Dno teh dolinic nudi navadno debelejšo, močnejšo plast prsti, ki jo je z leti nanesla deževnica z lijakastih pobočij vrtač. Zato je na dnu vrtač navadno bujnejša rast trave, grmovja in dreves.

Kras je znan po pičlih padavinah in dolgih sušah, ko pogosti požari uničujejo vse od trave do dreves.

Kljub siromašnosti je Kras privlačna in priljubljena pokrajina. Kako ga je na primer občudovala in častila pesniška duša rojaka Srečka Kosovela! Tudi bližnji Tržačani so zaverovani v Kras, ki je tako rekoč njihovo naravno zaledje. Privlačnost Krasa pa ni le v zdravem teranu in slastnem pršutu, nudi tudi bogastvo s svojo favno, ki poleg gospodarske vrednosti pomeni lovcu in turistu oddih, sprostitiv in športni užitek.

Nekoč, pred 40 ali 50 leti, je na gmajni skoraj izpod vsakega grma skočil zajec. Oko je dolgo sledilo njegovim urnim skokom, dokler ni izgubil v goščavi. Pogosto je zafrfotala pred teboj kita poljskih jerebic, nizko preletela kamnite ograde in kmalu zopet sedla. Prav tako kita kotorn, teh lepotic kraškega sveta. In druge ptice so vzletale vsenaokoli. Kjer pa živi zajec, je tudi zvitorepka. Čim več zajcev, tem več tudi lisic. Tudi jazbecev ni bilo malo, toda ti so ponočnjaki. Redko jih je bilo videti, toda njihovi pogosti sledovi v tleh, razmočenih po dežju, so pričali, da jih je bilo dovolj. Mlečna kuzuza in sladko grozdje sta jazbečevi poslastici. Kras pa je bil brez velike divjadi, ker le-ta ni ljubitelj goličav in redkih gmajn. Da, tako je bilo nekoč.

Kdor se je pa pred nedavnim ali sedaj vrnil na Kras, ga več ne prepozna. Njive in travniki so povečini zapuščeni in prerasli z grmičevjem, celo že z drevjem. Značilne gmajne so se spremenile v gozd, borov gozd. Pa tudi klima se je spremenila. Nekoč suha poletja so postala deževna, mokra, zime pa toplejše. Sonce le sem in tja še pripeka žgoče kakor nekoč.

Tako so se spremenili življenjski pogoji kraškemu živalstvu in rastlinstvu. Zajca komaj kdaj vidiš. Poljske jerebice izginjajo oziroma

Bela pastirica in lačni kljuni njenega naraščaja

Foto J. Konečnik, Diana

so ponekod že izginile. Še prej pa je Kras zapustila kotorna, ljubiteljica skalovitega sveta, obdelanih njivic ter košenih travnikov. Nasprotno pa se je pojavila in dokaj hitro na gosto zasedla kraški svet — srnjad.

Za živali, ki se znajdejo zaradi neustrezno spremenjenega okolja, sta le dva izhoda: prilagoditi se ali izseliti. V nasprotnem primeru pa preostane edino le: izumreti. Nekatere vrste imajo sposobnost prilagajanja, nekatere ne. Nekatere vrste so tako življenjsko trdne, da spremenijo svoj način življenja. Naj navedem primer močerada. Če ga premestimo iz nižine v planino, samica že naslednje leto poleže le dva mladiča, namesto 8 do 10, kolikor jih je prej v nižini. Po dva mladiča imajo planinski močeradi, ki živijo v razmeroma težjih pogojih kakor nižinski. Če pa planinskega močerada prenesemo v nižino, bo njegova samica naslednje leto položila več mladičev.

Če ima žival sposobnost hitrega premikanja iz kraja v kraj, lahko ob spremembi življenjskih pogojev zapusti svoj biotop in gre iskat okolje z ustrežnejšimi življenjskimi pogoji, kjer je torej zanjo predvsem več in boljše hrane. Selijo se zlasti mlade živali. Taki izraziti primeri so npr. pri mišjih rodovih. Ko se skandinavski posttrušniki ali lemingi na 10 do 12 let zelo namnožijo, se množično selijo, predvsem mladiči. Osnovni razlog za selitev je pomanjkanje hrane. Potujejo v velikih

tropih proti obalam severnega morja, kjer so najprej obilen plen lisicam in drugim mesojedom, potem pa se vržejo v morje in plavajo proti »obljubljeni deželi«, ki pa je nikoli ne dosežejo. Vsi poginejo v valovih.

Živalska vrsta, ki je preživela svoje daljše ali krajše obdobje, zaradi njej neustreznih bioloških, klimatskih in ekoloških pogojev konča s svojim obstojem in izumre. Tako je npr. izumrl tur, prednik našega goveda. Še prej jamski medved, mamut, kakor tudi že davno prej dinozavri, ihtiozavri ipd. Sedaj pa

se bližajo svojemu koncu kiti, morske krave, velike planinske ujede, veliki mesojedi, kot so tiger, lev in pri nas volk. Pa še več drugih vrst. Človek, ki je prispeval k izginitvi številnih vrst, se v zadnjem času trudi, da bi zavrl proces izumiranja z ohranitvijo ustreznih življenjskih pogojev ogroženim živalskim vrstam. Človek se je namreč pričel zavedati, da sprememba ravnotežja v naravi ogroža tudi njega samega.

Tudi zajec se rad odseli, če mu ne ustrezajo pogoji, in si poišče za življenje ustrežnejši kraj. To velja zlasti za mlade živali. Gredo pač iskat okolje, kakršnemu se je zajčji organizem privadil skozi tisočletja. Pogosto slišimo lovce, ki zatrjujejo, da spomladi vidijo veliko zajcev, na jesen jih pa kar zmanjka, čeprav ni sledu o kaki bolezni in sličnem. To si torej upravičeno lahko razlagamo z odselitvijo prirastka drugam, v druge kraje.* Ko smo pred leti vlagali pri nas žive zajce, odlovljene drugod (Vojvodina, Češka), smo lahko ugotavljali, da je le redkokoli ostal do jeseni, ko se prične lov, v kraju izpusta. Izpuščene zajce, kakorkoli že zaznamovane, so uplenili po več kilome-

Turška grlica ali gugutka Foto L. Pavlin

* Z avtorjem povsem ne soglašamo. Če se mlade živali preselijo drugam, bi se nekje drugod morale povečati njih število. Žal pa od nikoder ni poročil o takem povečanju, ne pri nas in ne v naši sosesčini. Iz vseh dežel Evrope tudi poročajo o nazadovanju številčnosti poljskega zajca.

Uredništvo

Star srnjak z močnim rogovjem

Foto M. Langus

trov daleč od izpusta. Zajca, izpuščenega na Krasu, so npr. uplenili celo v Furlaniji. Izpuščeni zajci so se znašli v drugačnih pogojih, v kakršnih so živeli v svojem kraju, in nuja jih je gnala iskat svojo pravo »domovino«. Vprašanje je le, kako daleč jim je njihova telesna kondicija omogočila potovati.

Nekateri ugovarjajo, češ da so na Krasu še vedno predeli, ki se niso bistveno spremenili, pa je vendar tudi tamkaj zajca zmanjkalo. Pri tem je treba omeniti naravni zakon povezave v živalski vrsti. Če je ta zveza pretrgana, prav tako pomeni konec vrste na določenem območju, kajti vsaka lokalna katastrofa, bolezen, odstrel, jo hitro pogubi. Pretrgana povezava pomeni pretrgane zveze v populaciji, ki onemogočajo nadomeščanje kakorkoli izgubljenih živali z drugimi živalmi, ki poskrbijo npr. za osvežitev krvi. Isto kakor za zajca velja za poljsko jerebico, kotorno in druge.

Nastajanje gozdov na Krasu je glavni razlog, da skupaj s kraško burjo izginjajo tudi vrste male divjadi. Tudi vinska trta se bo morala »izseliti«.

Poleg spremembe okolja pa so še drugi tehtni vzroki za upadanje in izginjanje male divjadi na Krasu. Navedeni in obravnavani so bili že v več razpravah v našem LOVCU.

Ponovno naj omenim le še bolezn, posebno zajčjo brucelozo. Trdim, da ne predstavlja prvega razloga za upadanje zajčjega staleža, vendar je gotovo bistvenega pomena v loviščih, kjer je razširjena, saj je tukaj zajec najbolj izginil. Znano je, da je bolezen nalezljiva in da se razširja ob parjenju. Neizpodbitno pa je, da se bolezen hitreje in učinkoviteje širi ob poslabšanih življenjskih pogojih, katerim so vzrok že navedena dejstva.

Ob tem se nam nujno zastavlja vprašanje, kaj in kako ukrepati. Moje mnenje je, da je treba tam, kjer je ta bolezen, zajca iztrebiti, odstreliti do kraja. Tam pa, kjer zajčji stalež upada le zaradi poslabšanih pogojev v okolju, je zajca treba temeljito zaščititi. Samo omejiti odstrel ni dovolj! Vsak odstrel bi bilo treba prepovedati! Kajti stalež ne sme pasti izpod številčnosti, pod katero se vrsta ne bi mogla več obdržati. Tak biološko utemeljen osnovni stalež zajca bomo pa na Krasu kaj težko obdržali, če bo imel poleg že tako številnih nasledovalcev še največjega — lovca!

Samovoljni, nedisciplinirani lovi, ko lovci sleherno nedeljo ali praznik vztrajno preganjajo zajce, prav gotovo ne morejo prispevati k povečanju zajčjega staleža! Številčnost

se ne zmanjša le za količino ustreljenih, preganjane živali se tudi izselijo!

Na podoben način je v začetku 19. stoletja iz javorniških gozdov zginil jelen. Zadnjega je leta 1816 z napoleonko ustrelil neki Trnjan Vodopivec. Potem so ostali javorniški kakor tudi snežniški gozdovi (skoraj ali povsem) brez jelenjadi do prve svetovne vojne, ko so ruski ujetniki odprli jelenje obore grofa Windischgrätzta ter izpustili vse živali. Potem se je jelen zopet razmnožil po notranjskih gozdovih in sedaj predstavlja glavno divjad več notranjskih lovišč.

Čas bo mogoče delno popravil omenjene spremembe in izroditev kraških značilnosti. Toda če bi hoteli ohraniti — ali bolje nazaj pridobiti — bistvene značilnosti Krasa in njegove posebne privlačnosti, potem bi se bilo treba boriti za ohranitev stare kraške dežele in preprečiti stopnjevano spreminjanje kraških tal, ki prinaša s seboj osnovne spremembe bioloških značilnosti v rastlinstvu in živalstvu.

LOVSKA TROFEJA

Lenart Zupan

Ob jutranji zarji in gozda tišini neslišno ustavi se lovčev korak pred trato zeleno, s cvetjem nastlano, kamor rad hodi na pašo srnjak.

Ko izza gorá je pokukalo sonce in s trate spršilo meglico, že lovec srnjaka opazi — oceni: »Lepotec! Odstrel bi pomenil krivico.«

Srnjak na trati izbira si jed, rožice plave najnežnejši cvet. Lovec preudarni opustil je strel: trofejo pravično le rad bi imel. Lovska morala in vest mu veli, naj srnjak kot čvrst plemenjak vsaj še tri pomladi živi.

Gojitvi ustrezno tako se zgodi: v lovčevem domu na steni po treh letih v spomin na finale starega srnjaka rogovje visi.

K članku »Gamsje garje se širijo«

Lovska družina Kranjska gora

Članek »Gamsje garje se širijo« je priobčil predsednik štaba za preprečevanje gamsjih garij Alojz Mertelj v glasilu Lovec, št. 12 — marec 78. Lovci LD Kranjska gora smo ga pazljivo prebrali ter nas v njem prizadevata predvsem dve navedbi: v zadnjem odstavku na strani 435, kjer pravi: »Danes smo prepričani, da je bila največja možnost bolezen zaustaviti v lovišču LD Kranjska gora...« ter konec prvega odstavka na 437. strani, kjer pravi: »Dejstva nam zgovorno pričajo, kaj so dosegli lovci LD Kranjska gora in LD Dovje, ki so zanemarili odstrel v mladem razredu. Naj bo to tudi šola za vse druge!« Iz prvega kakor tudi iz drugega citata se da razumeti, ko da so lovci prizadetih družin krivi, da se sedaj garje širijo v notranjost slovenskega prostora. Svesti smo si naših prizadevanj v boju proti gamsjim garjam ter bi nas bolelo, če bi nam slovenski lovci naprtili krivdo, ki je nismo zaslužili. Zato smo na lovskem posvetu, 17. 3. 1978, sklenili, da prek glasila Lovec povemo, kaj smo delali in da razložimo stališča do nekaterih problemov.

Čeprav je bil potek širjenja gamsjih garij že objavljen, bomo za lažje razumevanje dogodke na kratko ponovili ter spotoma opisali naše napore, da bi bolezen zaustavili.

Prvič so se v našem lovišču pojavile garje ob tromeji (sektor I) leta 1973. Takrat je bil formiran štab za preprečevanje gamsjih garij in po odredbi tega štaba smo izvršili v sektorju I totalni odstrel. Priznati moramo, da nas je zatekla nova gamsja bolezen precej nepripravljene, čeprav sta pred tem naše gamse napadli že gamsja slepota in virusna pljučnica. Kljub temu, da je bila gamsja garjavost na avstrijski strani v predelu med Dobračem in Karavankami, torej neposredno ob našem lovišču, prisotna že leta 1958 (podatek iz knjige dr. V. Knaus, Das Gamswild), je bilo o tem slovensko lovstvo zelo malo obveščeno. Da bi lažje zasledovali bolezen, smo se dogovorili z inštitutom za zoohigi-

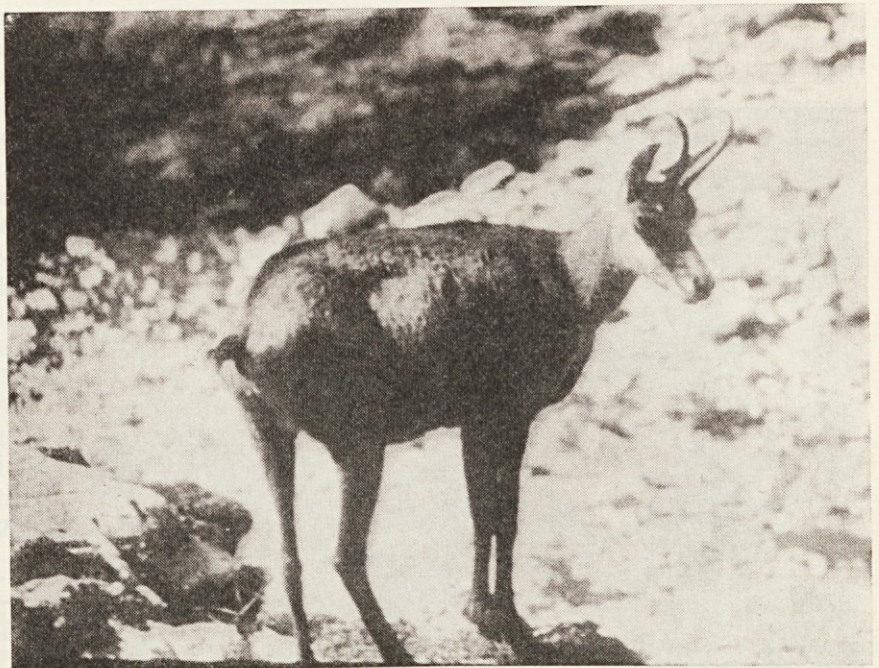
eno v Ljubljani, da so nam pregledali poslane dele uplenjenih gamsov, če so morda le-ti okuženi z garjami. Tako smo poslali del kože v s a k e g a uplenjenega gamsa inštitutu ter pri tem vodili točno evidenco o vseh uplenjenih gamsih. V letu 1974 smo na predlog štaba razširili totalni odstrel na del sektorja II. Poudariti moramo, da pri tem odstrelu nismo uplenili nobenega garjavega gamsa. Da bi zmanjšali nevarnost širjenja bolezni, smo izvedli vzdolž državne meje redukcijski odstrel ter uvedli stalno dežurno službo v lovišču. Lovci so se še bolj usmerili na opazovanje posameznih gamsov. Ob teh ukrepih nismo v letih 1974 in 1975 ugotovili v lovišču nobenega za garjami obolelega gamsa.

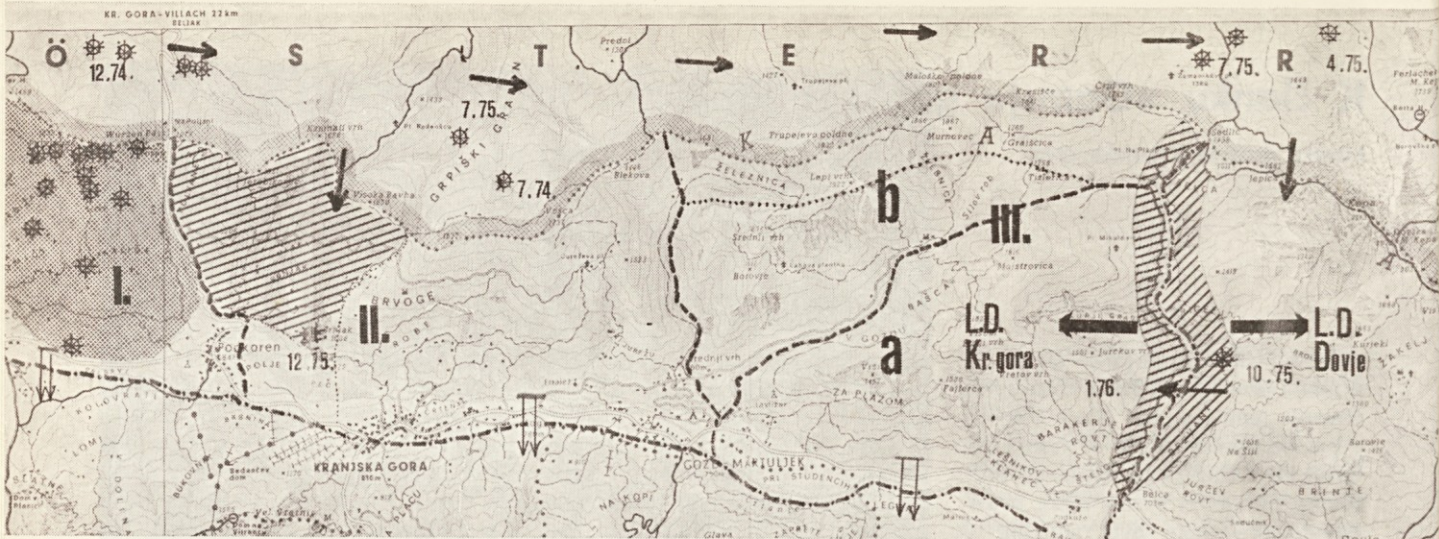
Medtem pa smo s Koroške dobivali bolj ali manj potrjene vesti o najdenih poginulih gamsih. To nas je vedno znova spodbujalo k večanju budnosti nad gamsi ob meji in v notranjosti lovišča. Poleg stalne dežurne službe je veliko lovcev

vsako nedeljo in praznik obhodilo del lovišča, tako da smo imeli, lahko rečemo, popoln pregled nad dogajanjem v revirjih. Toliko bolj nas je oktobra 1975 presenetila vest, da so v sosednjem lovišču LD Dovje našli poginulega garjastega gamsa. Na predlog štaba za preprečevanje gamsjih garij smo v januarju 1976, skupaj z lovci LD Dovje, izvršili v območju Belce totalen odstrel. Rezultati tega odstrela so bili objavljeni in so znani. Iz povedanega torej sledi, da se gamsje garje niso širile prek lovišča LD Kranjska gora, temveč so napredovale po koroški strani Karavank ter prek sedlišča v Belci prodrle do lovišča LD Dovje. Potek širjenja garij prikazuje slika na strani 76. Temu poteku se ne bi mogli izogniti in v lovišču LD Kr. gora ne bi mogli preprečiti širjenja garjavosti, četudi bi odstrelili vse gamse. Ob pojavu garij v Belci smo začutili skrajno ogroženost lovišča, zato smo na priporočilo štaba povečali odstrel do skrajno možne meje, ki smo jo

Po rogljih in telesnih značilnostih spoznamo — gamsjo kozo

Foto F. Hladnik

Legenda: žarišče garij, smer širjenja, možnost širjenja v lovišče Triglav, — — — meja med sektorji, — · — · — meja z loviščem Triglav, I., II., III. sektorji, a in b podsektorja, totalni odstrel, novi okuženi predeli januarja 1976. Lovišče LD Kranjska gora meri 5480 ha, lovišče LD Dovje pa 3600 ha.

mogli oceniti kot sprejemljivo ter uvedli vsakodnevno dežurno službo. Vsak lovec, ki je določeni dan prišel na vrsto, je moral pregledati del lovišča. Vse odstreljene garjave gamse smo nosili v dolino, najdene poginule pa zakopavali ali sežigali. Ob tem, da je bila v sobotah, nedeljah in praznikih večina lovcev na obhodu, računamo, da sta bila zadnji dve leti (1976 in 1977) poprečno dva lovca na dan v lovišču, kar je približno 700 delovnih dni letno. Toličke kontrole lovišča ne bi zmogla dva lovska čuvaja ter smo mnenja, da lahko z aktivno udeležbo vseh lovcev veliko več dosežemo kakor

z enim poklicnim lovcem. Kljub vsem tem nemajhnim naporom je bolezen v letu 1976 pobrala glavni- no staleža naših gamsov. Spomladi 1977 smo ocenili, da nam je v lovišču ostalo le še kakih 50 gamsov. Na osnovi tega smo za leto 1977 odredili samo sanitarni odstrel. Naslednje, kar se nam očita, je, da smo imeli prevelik stalež. Pri tem je treba poudariti, da se v našem lovišču zadržuje v pozni jeseni in prek zime poleg naših gamsov tudi velik del te divjadi s koroške strani (vsaj 3000 ha) ter delno tudi gamsi z martuljske strani. Tako pri nas prezimujejo gamsi, ki živijo sicer

prek leta na ca. 6000 do 8000 ha veliki površini. Živali poginjajo za garjami pretežno prek zime in je s tem pojasnjeno, zakaj je bilo pri nas število poginulih in odstreljenih živali večje od bonitiranega staleža. Znano je tudi, da smo v letih od 1957 do 1969 našli ca. 140 gamsov, poginulih za slepoto, in da smo v letih od 1970 do 1973 dobili 165 gamsov, poginulih za pljučnico. Na osnovi tega in na osnovi opazovanj menimo, da smo tako stalež kakor tudi odstrel pravilno planirali in da smo odstrelili nad 25 % bonitiranega staleža, ne pa 5 %, kakor se nam očita. Menimo, da bi bil spričo tako katastrofalnih poginov, kot jih doživljamo v zadnjih dvajsetih letih v lovišču LD Kranjska gora, vsak dober gospodar previden pri bonitiranju kakor tudi pri planiranju odstrela.

Garjastemu gamsu v zadnjem stadiju boleznii ni več pomoči

Foto J. Petkoš

Poleg tega pa so nam koroški lovci vsa leta očitali, da jeseni oziroma v prsku na naši strani postrelimo preveč njihovih gamsov. To je bil razlog, da v obmejne gamse z odstrelom nismo preveč posegali. Tudi to dokazuje, da v našem lovišču ni bila prevelika številčnost gamsov, saj se bolezen ni širila prek našega lovišča. Toda ko je bilo lovišče z boleznijo obkoljeno, širjenja nismo mogli več preprečiti. V lovišču je ostalo le še kakih 10 do 20 gamsov, kar predstavlja 5 do 10 % prvotnega staleža, torej veliko manj, kolikor jih po navedbah v literaturi ostane neokuženih (20 %), ko gre garjavost čez lovišče. Zato bo

marsikdo nasprotno menil, da smo gamsov le preveč odstrelili, predvsem pa tudi kakšnega takega, ki se ga garje ne bi prijele.

Končno še vprašanje o odstrelu gamsov mladega starostnega razreda. Vsi lovci se strinjamo, da je treba najprej odstreliti šibke živali. O tem smo veliko razpravljali, toda nihče nam ni znal razložiti in nas prepričati, da je po rasti manjši gams tudi šibak in proti bolezni neodporen. Glede na to so naši lovci temeljito opazovali, lahko rečemo, da so spremljali skoraj vsakega gamsa posebej. Lahko tudi rečemo, da noben lovec ni streljal na nobeno žival brez temeljite presoje, ne na zdravega trofejnega gamsa niti na bolno žival. Zavedamo se, da noben s kroglo »ozdravljen« gams ne more več zboleti za garjami, kakor tudi dejstva, da noben ustreljen proti garjam odporen gams, velik ali majhen, ne more biti več nosilec nadaljnega razvoja populacije. Mnogo smo razpravljali tudi o odstrelu zdravih mladičev, kozličev in kozic. Tudi v tem oziru smo skušali čimbolj slediti navodilom štaba za preprečevanje garij, vendar pri tem nismo mogli ignorirati lovske etike in posameznih lovcev nismo zadovoljili, da bi streljali zdrave mladiče, vendar jim tega tudi nismo preperečevali.

Naj ne bo odveč, če ob tej priložnosti še povemo, da so ves ta čas letetele na našo LD kakor tudi na posameznike iz vse Slovenije in tudi znotraj LD najrazličnejše kritike. Imenovali so nas morilce, streljače, roparje itd. Spričo takih pritiskov je vsak lovec dobro premislil, preden se je odločil za strel. Glede opazovanja gamsov in izvajanja lova, kakor tudi ocenjevanja bolezni, moramo povedati, da imamo v naši LD veliko takih lovcev, ki so zraščeni z naravo, ki znajo gamse dobro ocenjevati ter da imajo zelo dober instinkt za presojo, kaj je prav in kaj narobe. Lahko rečemo, da so ti naši lovci velik del gamsje-

ga staleža spremljali skozi več let. Dočakali smo stanje, da imamo lovcev nekolikokrat več kakor gamsov. Z žalostjo se počasi zavedamo te resnice ter spoznavamo, da boj proti gamsjim garjam ni tako enostaven, kakor ga nekateri slikajo. Menimo, da smo delali veliko, s polno odgovornostjo, po vesti, da bi gamse obvarovali, da smo storili

več, kolikor nam je bilo naročeno in da so se pri tem mnogi posamezniki posebno izkazali. Želimo, da bi imele lovske družine, katerih tropom grozijo garje, pri obrambi več uspeha, kakor smo ga imeli mi, da bi se okoristile z našimi izkušnjami ter da bi slovenska javnost, posebej pa lovci, pravično ocenjevali naša prizadevanja.

Lovski kroj — nerešeno vprašanje

Ludvik Marič

Na izredno lepi slovesnosti ob 70-letnici naše lovske organizacije septembra 1977 v Ljubljani se je zbralo mnogo slovenskih lovcev od vsepovsod. Potrudili smo se in dokazali, da smo disciplinirani in organizacijsko sposobni. Na tej proslavi med drugim nisem opustil priložnosti in opazoval sem, kako smo lovci uniformirani, kako se naše lovske obleke ujemajo z opisom lovskega kroja v lovskem priločniku, ki je in bo še veliko let naš učitelj, naš vodnik. Osebnost sicer nisem najbolj navdušen za uniformiranost, a če naj bomo uniformirani, potem moramo biti res enotni.

Gledano v celoti, je bila uniformiranost naših lovcev v najlepšem redu, bili smo kakor strnjen zeleni gozd. Prav tu pa je prvi spodrselj ali neupoštevanje predpisa LZS iz leta 1953. Kroji bi morali biti »jelenje rjave« barve in iz lodna, tako namreč določa predpis LZS. Malo krojev te barve sem videl. Tako se torej ta predpis* več ne upošteva. Blago naj bi bilo loden, toda tovarne sedaj izdelujejo drugačnih vrst blago za lovske obleke. Srajce so lovci imeli po večini bele, kar je pravilno. Za na zadnji pogon bi pa sicer oblekli

zeleno (lovsko) srajco, kakor je napisano v priločniku. Veljalo naj bi pravilo, da naj bi nosili belo srajco, kadar je slovesnost ali svečanost v tesni povezanosti z organizacijo, kadar pa se bolj nanaša na lov kot tak, pa naj bi bila srajca zelena. K uniformi spadajo tudi čevlji. A obliko čevljev je težko predpisati, pač pa barvo. Po mojem mišljenju črni čevlji k lovskeemu kroju ne sodijo, pač pa rjavi, a ne bleščeči svetlo rjavi! Vse uniforme imajo enaka pokrivala, lovski klobuki so pa zelo različni. To smo lahko videli tudi na osrednji proslavi 70-letnice SLD, zlasti pa je na lovskih klobukih manjkal stanovski lovski znak — zelena vejica, zataknjena na levi strani. Zelene vejice na klobukih bi tudi splošen vtis o slovesnosti neprimerno bolj poudarile. V navodilu za udeležbo na osrednji proslavi v Ljubljani je bilo precej podrobnosti, škoda, da v njem ni bilo tudi opozorila na stanovski lovski znak — na zeleno vejico!

Dejstvo je, da lovci na splošno dokazujemo veliko privrženost k uniformiranosti, k paradam. Nikaka obveznost ni, da lovska družina mora imeti lovski prapor, pa vendar ga ima danes — čeprav ni poceni — že velika večina lovskih družin. Dodatno k starim lovskim običajem se razvijajo novi, npr. pobratenje lovskih družin. Potem so tu še lovski pogrebi, katerim lovske

* Upravni odbor Lovske zveze Slovenije je na svoji seji, 28. junija 1975, dopolnil sklep iz leta 1953 s tem, da je dovolil izdelavo lovskih oblek ne samo iz lodna jelenje rjave barve, ampak tudi iz drugačnega blaga zelene barve (glej Lovec, št. 5 — avgust 1975, na strani 137).
Uredništvo

Škofjeloški lovski veterani — dva v lovskem kroju s stoječim, eden z navadnim ovratnikom

Foto P. Adamič

družine posvečajo vedno več pozornosti. Pa sodelovanje lovskih organizacij na družbenopolitičnih slovesnostih, proslavah ipd. Z vsem tem pa je v tesni zvezi lovski kroj, o katerem je v Lovcu že več piscev pred menoj ugotavljalo, da ga je treba popraviti, še posebno pa poenotiti. Menim, da naj bi LZS izbrala komisijo, ki naj bi jasno določila standarde slovenskega lovskega kroja. Ta komisija naj bi se pred odločitvijo obvezno posvetovala tudi z zastopniki zvez lovskih družin. Nekaj mnenj in predlogov je pa zbranih že v Lovcu.

Precej pogosta pripomba je, češ da je naš kroj — zlasti odkar je zelene barve — preveč podoben oblekam onstran naše meje. Zato prenekateremu ni simpatičen, in novi kroj naj bi bil drugačen, na splošno bolj športen. Še največ pripomb pa je na stoječi ovratnik, ki resnici na ljubo tudi ni praktičen (če vleče mrzel veter, ga še zavihati ne moreš).

Kot izhodišče za razpravo — ne kot sugestija — naj bi mogoče služile naslednje točke:

1. V komisiji LZS za določitev novih standardov slovenskega lovskega kroja naj bi sodelovali tudi strokovnjaki tovarn za blago in kroj. Novi kroj je lahko popolnoma drugačen od sedanje-

ga. Sedanje lovske obleke naj bi lovci za lovske slovesnosti ipd. lahko uporabljali še 5 do 10 let.

2. Ko bo izbran kroj, naj se sešije obleka (prototip), ki naj se prek Lovca da v dokončno razpravo naši lovski javnosti. Pri kroju naj bi bila predvsem poudarjena vsestranska namembnost za prireditve, ne toliko uporabnosti za na lov.

3. Izkazalo se je, da lovci dajejo prednost zeleni barvi pred jelenje rjavo, zato naj komisija izbere temnejšo zeleno barvo. Tkanina naj bi bila kombinirana volna-sintetika, ki dobro drži likanje. Loden je lep, vendar poleti prevroč in likanja ne drži (zlasti ne hlače na kolenih).

4. Nove lovske obleke bi najenotneje in najceneje izdelala konfekcijska tovarna (skupna naročila).

5. Tovarna klobukov naj bi po odločitvi komisije izdelala dva, tri vzorce klobukov (ne po tuji modi!) iz ustrezno dobrega materiala, enake ali nekoliko svetlejše barve, kakor bo obleka. Trak ali vrvica na klobuku mora omogočiti, da si lovec (brez posebnega truda) lahko zatakne zeleno vejico. Odločiti je tudi treba, katere znake lovec lahko nosi na lovskem klobuku. Nekateri imajo na njem pravcato »gneздо« najrazlič-

nejših značk! Nekateri na klobuku celo nosijo lovska in kinološka odlikovanja, kar dokazuje, da ne poznajo pravilnika o lovskih odlikovanjih (Lovec, št. 1 — april 77, stran 23).

6. Čevlji naj bodo nizki ali visoki, toda ne težki z debelimi podplati. Barva — temno rjava. Nogavice ne izzivalnih barv.

7. Srajca naj bo bela, ovratnik škrob-ljen, z dolgimi konicami. Gumbi na rokavih z lovskim motivom. Robec bel. Kravata zelena. Nekoliko svetlejša od obleke, če bo temno zelena, in z uvezenim lovskim motivom ali z iglo.

8. Jopica naj bi bila zelena in takega izreza, da se ne vidi izpod suknjiča. Vsi gumbi naj bi bili iz rogovja ali pleteni iz usnja.

9. Posebno pozornost je nameniti lovs-kemu plašču.

10. Izdelati tudi vzorec za ženski lovski kroj, ki naj bi bil podoben moške-mu in iz enakega blaga. Po mojem mnenju sodi k ženskemu kroju krilo, ne hlače. Morda pa drugi sodite drugače?

Vsa dosedanja razprava o tem vprašanju sili k temu, da ga bo vendarle treba rešiti. Čim prej, tem bolje! Pogovorimo se!

Kadar hočem, da mi je zelo lepo

Štefka Boljka

Ne jočem za denarjem,
ne hrepenim po njem,
bogastvo dragoceno v naravi —
zastonj vsekar uzrem.

Moje misli polete nazaj v najlepšo dobo mojega življenja — v nežno, nepozabno otroštvo. Bila sem majhna deklica z valovitimi zlatimi lasmi in brezskrbno sem tekala po vaških cestah, največ pa sem se mudila na travniku ob žuborečem potočku, v katerem so se zrcalile mehke vrbove mačice. Žareča od toplega sončnega dne sem trgala pomladansko cvetje in s kanglico v roki večkrat pohitela h kristalno čistemu potoku loviti ribice in jih zlivati nazaj v vodo. Rada sem krmila grahaste kokoši in rumene piščančke na dvorišču starih staršev, v hlevu pa opazovala prežvekujoče govedo, lepega konja Miška in prašičke, ki so se prerivali in kobacali drug čez drugega ob ležečem obilnem materinem telesu. Še se spominjam črno-belega psička Tavbarja, ki je po babičini smrti tako jokal, da so ga morali oddati konjedercu in ga tako rešili trpljenja.

Poležavala sem z rokami pod glavo v zeleni travi pri kozolcu, polnem zlatih snopov bogatega klasja. Gledala sem v sinjino neba, preštevala oblake in sanjala o nečem velikem, lepem, neskončnem in nedosegljivem.

Še dlje lete moje misli in se ustavijo v mojem rojstnem kraju na obali sinjega morja. Mamica me vodi po mestnih ulicah. Vztrepetam kot drobna ptička ob pogledu na bleščeče, migetajoče lučke v raznobarnih črkah meni nepopisno lepe besede »kino«. V trenutku se izvijem iz mamičinih rok in tečem v veliko lepo hišo. Še zdaj vidim trop belih konj, brzečih po širokem platnu. Vidim rosno dekletce svetlo modrih oči, kako se igra na peščenih tleh, ožarjenih od bleščečih sončnih žarkov, ki se zdaj zdaj zagleda v daljavo, v neskončno sinjino brez obzorij in meja. Nežno pihlja sapica, vsa dehteča po skriv-

nostih globine morja in se poigrava s kodri njenih mehkih las. Vidim jezdeca na konju, v lepi vojaški uniformi, ki prijezdi na obalo, skoči k njej, jo dvigne visoko v zrak in posadi na konja. Potem vožnja iz rojstnega kraja na dom starih staršev. Edinstvena, najčudovitejša! Gledam skozi okno brzečega vlaka in vidim prave škrate v živobarvnih hlačah s kapucami na glavi. S skrbno mamico se pripeljeva v podeželsko mestece. Ko izstopiva iz črnega hlaiona, me stari oče posadi na živobarvne sani. Ko na konju zacingljajo kraguljčki in sani neslišno brze po beli cesti, je sreča popolna.

Hrepenenje po lepem in še lepšem. Bila sem še gimnazijka. Na poti iz šole domov se krčevito primem ograje, za katero je bilo vabljivo drsališče. Dolgo in očarano strmim v urne gibe mladih drsalcev in drsalk ter si neizmerno želim, da bi bila med njimi, da bi uživala v tem lepem športu. Žalostna nadaljujem pot. Naenkrat zaslišim za seboj konjski peket. Mimo prijezdijo moški in ženske na konjih s ponosno vzravnanimi vratovi. Tedaj me še bolj stisne pri srcu. S sklonjeno glavo, z mračnimi mislimi in nikdar razvozlanim vprašanjem — zakaj? Pridem domov. V temni kuhinji sedem za mizo in odprem učno knjigo. Moje misli pa so še vedno na drsališču in pri črnih konjih na veliki cesti. Imela sem dobre starše. Zelo so skrbeli za moj učni uspeh, za moje zdravje. Toda mojih srčnih želja in neutešenega hrepenenja ni poznal nihče. Dobro sem vedela, da za izpolnitev mojih sanj ni denarja. Moja velika želja je bila skrita in nezrečena, zato tem težja in boleča.

Končno sem iz sanjave srednješolke postala samostojna uslužbenka. Šele tedaj so moje želje postale glasne in ena izmed njih se mi je uresničila: vzeli so me v zeleno bratovščino, med lovce. Kadar hočem, da mi je zelo lepo,

pohitim v gozd. Nič se ni spreminilo, le moja prizorišča so postala veliko večja. Hlev in dvorišče mojih starih staršev ob veliki cesti, cvetno trato ob potoku in obalo vedno spreminjajočega se morja so zamenjali veliki gozdovi, prostrani travniki in skalnata pobočja. Strmim začudeno in hodim s puško na rami. Konja Miška, prežvekujoče govedo in ljubke prašičke v hlevu sem zamenjala z jeleni in košutami, srnami, divjimi prašiči, živobarvnimi fazani in divjimi golobi. Psa Tavbarja pa je nadomestil moj istrski gonič. Na lovskih stezah se srečujem z dobrovoljnimi lovci. Sani starega očeta pa je zamenjal avtomobil ljubeznivega lovskega tovariša.

Živa in vedno nova so le moja nepozabna lovska doživetja. Joj, koliko jih je! Nekaj tudi zapisanih v knjigah po lovskih kočah. Za vedno mi bo ostal v spominu prizor, ko so me povabili na divje prašiče v dolenjsko lovišče. Postavim stolček, oblečem jopič, napolnim puško, sedem, udobno se uredim in puško previdno položim zraven se-

Mladi veliki detel

Foto J. Papež

Srnjaček — posebna milina in prikupnost

Foto B. Polanc, Diana-Nazarje

be. Lepo čakališče, lepšega si ne morem predstavljati. Kljub temu, da je bila vremenska napoved zelo neugodna, so se na nebu pokazale modre lise. Pogled se mi ustavlja zdaj pri tem, zdaj pri onem drevesu. Na desni strani vidim dolino s posejanimi domačijami. Vzamem v roke daljnogled in si vasico natančneje ogledujem. Zvonjenje vaških zvonov me zaziblje v sanjarjenje. Nepopisni občutki me prešinjajo. Tiho in skrivnostno pride k meni sreča. Ničesar več si ne želim.

Čuj, kaj pa je to, kdo me moti v moji zamaknenosti, kdo si drzne posegati v moje razkošje, v mojo srečo, ki je prišla tako mirno, povsem nepričakovano? V suhi go-

ščavi se nekaj premika. Napeto poslušam. Divjad prihaja, pomislim in primem za puško. Srce mi prijetno vzdrti. Nedaleč stran stopi previdno iz goščave divji prašiček, za njim drugi in potem še tretji. Čudo, čudo, prvič vidim divjega prašiča v naravi! V enaki razdalji so prečkali z listjem pokrito gozdno pot. Že so v jarku. Ne več v lepem, pravem redu, vsak zase hiti po bregu. Puško imam pri licu in merim, a prsta ne morem ukriviti. Naj mar moja kroglja pretrga to ljubko idilo, enkratno sliko bežeče divjadi. Pristrčna gozdna družinica mi je izginila izpred oči in iz prs se mi je izvil vzdih olajšanja. Sem odkritosrčna? Ne, nisem. Zamudila sem priložnost, morda zadnjo. In že več

kakor tri ure nepremično sedim in čakam, čakam, čakam. Čemu? Vendar zato, da uplenim divjega prašiča. Sreča se meša z občutkom krivde. Kaj poreko lovski tovariši?

Sem mar reva? Zakaj hodim na lov, če se v zadnjem trenutku skisam? Malo jih bo razumelo, da velikokrat videti pomeni več kakor upleniti.

Končno so se mi čustva umirila. Zdaj je vseeno, pa drugič, ko bo prišel merjasec. Srečno, srečno trije črni prašički! Naj vas še eno zimo zebe. Krasite gozdove naših lovišč! Prihodnje leto boste morda prav tako prečkali gozdno pot. Ob stezi bo čakal lovec in odjeknil bo strel. Morda tudi moj? Takrat se mi kazalec na roki ne bo uprl. Saj ne boste več prašički, ampak prašiči. Ženska je pa usmiljena le do nebogljениh.

Kadar hočem, da mi je zelo lepo, vržem puško na ramo in pohitim v gozd. Rada imam lep sončen dan, zlasti jeseni, ko se narava koplje v rdeče rumenih barvah. Rada imam rože, travo in drevje. Rada imam samoto, čimbolj odmaknjena od ljudi hočem biti, sama s seboj. Rada imam tišino, šepetajočo tišino gozda, ne samo divjad, ki v njem biva, tudi praprot in mehko preproga iglic. Takrat sem srečna, zelo srečna!

Občudujem našo naravo, najlepše čudo v vsemirju, našo naravo, kjer si življenje in smrt večno podajata roki, kjer življenje nenehno pada v smrt in smrt vstaja v življenje.

Kaj je povedal argentinski lovec

Napisal J. P. — avtor fotografij (pekarij, tapir, močvirski jelen) Raul Mandojana

V Lovcu, št. 9 — december 1977, smo na strani 334 kratko poročali, da je oktobra 1977 tričlanska argentinska delegacija obiskala Lovsko zvezo Slovenije in se posvetovala o naših načinih pri gojitvi jelenjadi. Delegacijo je vodil Guillermo Staudt, predsednik sekcije CIC za Južno Ameriko, subtropsko regijo. Spremljala sta ga zdravnik Federico Caeiro in strokovnjak za jelenjad Raul Mandojana.

Ob tem obisku je vodja delegacije odgovoril na nekaj vprašanj v uradništvu Lovca in povedal marsikaj zanimivega, kar utegne naše lovce zanimati. Bistveno iz tega razgovora objavljamo.

Vodja argentinske delegacije **Guillermo Staudt** je med drugim povedal:

Naša dežela Argentina je še mlada. Naša zgodovina se je začela pisati komaj leta 1492, ko je Krištof Kolumb odkril Ameriko. Svojo neodvisnost pa je Argentina izbojevala komaj leta 1816. V naši deželi, ki meri 2,8 milijona km² (Jugoslavija 255 804 km²) imamo v divjadi izjemno veliko bogastvo. Naša dežela se razprostira skozi različne klimatske pasove, od tropskega pasu do antarktičnega večnega ledu, od vrhov drugega največjega gorstva na svetu — Andov — pa do morja. Tod živi veliko raznih vrst divjih živali; tod je pravi raj v ornitološkem pogledu, saj je katalogiziranih nič manj kot 2500 vrst ptic; ob približno 4 tisoč km dolgi morski obali živi 12 vrst tjuhnov in mrožev, med njimi tudi velikanski morski sloni. Pri nas živi izjemno veliko

glodavcev, med njimi največji na svetu kapibara — južnoameriška povodna svinja (*Hydrochoerus hydrochaeris*), 5 avtohtonih jelenjih vrst, med temi je največji močvirski jelen in najmanjši pudu, ki ni večji

od lovskega terierja, a je pravi jelen.

Beli priseljenci so poskrbeli tudi za naselitev nekaterih evropskih vrst divjih živali. Leta 1872 so npr. izpustili 4 evropske divje zajce. Od

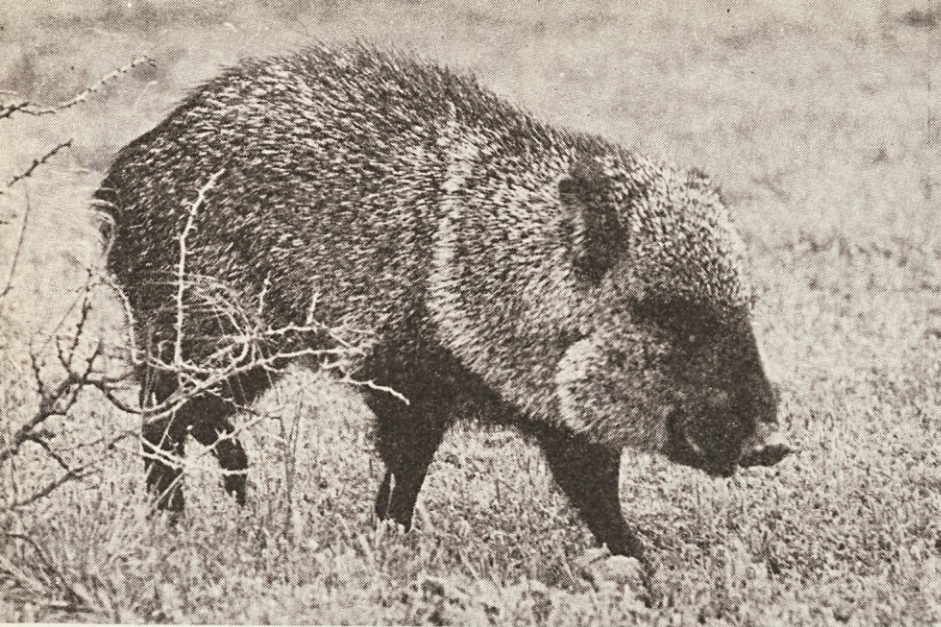
Slika zgoraj

Južnoameriška povodna svinja je največji še živeči glodavec, podoben velikanskemu morskemu prašičku. Po svoji bistrumnosti komaj kaj zaostaja za našim divjim prašičem. Pase se kakor parkljar in se valja po blatu kakor svinja. Med parkljastimi kremplji je razpeta plavalna kožica. Ta veliki glodavec je dolg do 100 cm, repa nima.

Slika desno

Čilski pudu (*Pudu pudu*) je najmanjši jelen. Plečna višina le 36 cm. Rogovje je zelo majhno, komaj opazno. Živi v gozdovih gorovja Andov.

takrat so se nenehno množili in dobesedno preplavili Argentino ter že domala izpodrinili avtohtonega, ki ga imenujemo »mara« — veliki mará (Dolichotis patagona).

Jaz in tu prisotna moja kolega menimo, da bi evropski zajec, ki pri nas sploh ni zaščiten, po več kakor sto letih, odkar so ga naselili pri nas, vsekakor moral dobiti v Argentini domovinsko pravico. Sicer pa se je že tako razmnožil, da o iztrebljenju skoraj ne more biti več govora. Zdaj potrebuje našo skrb prav naš avtohtoni mará.

Divjih prašičev, kakor so evropski, v Argentini ni. Nadomeščata jih južnoamer. tapir in belovrati pekarij.

Leta 1904 so v Argentini, v dveh različnih krajih, izpustili evropskega jelena (Cervus elaphus). Očitno mu je klima zelo ugajala, kajti zelo se je namnožil in razširil svoj bivalni prostor na površino čez 500 tisoč ha. Najpomembnejše območje, ki ga obilno naseljuje ta jelen, je nacionalni park Lanin.

Prav ta neavtohtona divjad pa nam zdaj povzroča preglavice. Pri nas je kar močno gibanje nasprotnikov vsega, kar ni argentinsko. Iz tega tudi izhaja nasprotovanje evropskega jelenu.

Evropski jelen ima v Argentini precej nasprotnikov, tudi vplivnih. Poleg tega je pa tudi škoda, kadar v

gozdovih nastane, laže napihovati, če jo povzročata tujek ali vrinjenec. Toda argentinski lovci se zavzemajo, da bi evropski jelen pri nas dobil polno domovinsko pravico. Nalogo, ohraniti tega jelena pri nas, sta prevzela tudi nacionalna parka

Slika levo zgoraj

Belovrati pekarij (Tayassu tajacu) je dolg ca. 95 cm, rep 2 cm, plečna višina ca. 40 cm. Pekariji se radi družijo v velike trope, ki jih vodijo stari merjasci. Ti so zelo bojevit in se ne ustrašijo niti pume (ameriški lev). Svinje popkarice ali pekariji so manjši in vitkejši kakor naši divji prašiči. Zgornjih čekanov (brusilcev) pa nimajo obrnjenih navzgor, ampak navzdol, in so precej daljši kakor pri naših divjih prašičih. Na zatilju imajo popkasto žlezo, ki izloča značilen duh. Njihov želodec je tridelen in spominja na prežvekovalce. Svinje imajo le po en par sescev. A pekariji so dnevne živali.

Slika levo spodaj

Veliki mará je dolg ca. 45 cm, rep meri ca. 4 cm, plečna višina pa ca. 43 cm. Maraji ali pampski zajci niso pravi zajci, pač pa glodavci in bolj podobni majhnim antilopam. Domujejo po luknjah, ki si jih izkopljejo s svojimi kremplji. Hodijo v mirnem sprehajalnem koraku, skačejo pa z vsemi štirimi nogami hkrati in delajo skoke do dva metra. Živijo v strogem enoženstvu. Mladiči pridejo na svet že zelo razviti. Ko dorastejo, se združijo v velike trope, ki se klatijo po puščobni pokrajini.

Slika desno zgoraj

Južnoameriški (nižinski) tapir (Tapirus terrestris) živi po vsej Južni Ameriki. Dolg je ca. 200 cm, rep 10 cm. Plečna višina ca. 90 cm. Mladiči so na gosto belo pikčasti, po bokih pa svetlo progasti. Je ponočnejši prebivalec predvsem nižinskih pragozdov, toda njegov dom so tudi gorski gozdovi. Tapirji so nekaj vmesnega med prašičem in povodnim konjem. Njihov način življenja je precej podoben življenju naših divjih prašičev. Samice so močnejše kakor samci in so skrbne, celo borbene matere.

Slika desno spodaj

Močvirski jelen (Odocoileus dichotomus) je največji avtohtoni jelen Južne Amerike. Dolžina 180 cm, plečna višina 110 cm, rep 15 cm. Rogovje kratko, viličasto, z 8 ali 10 paroškami. Telički niso pikčasti. Ta jelen živi po vlažnih, močvirnatih gozdovih.

Lanin in Nahuel Haupi. Prav dr. Felipe Lariviere, predsednik upravnega telesa argentinskih nacionalnih parkov, nas je poslal na to študijsko potovanje z nalogo, da izdelamo predlog smernic za najracionalnejšo gojitev jelenjadi.

Po informacijah Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC) prav v Sloveniji gojite jelenjad najracionalneje, ker hkrati upoštevate interese vseh, ki gospodarijo (gozdarstvo, kmetijstvo, lovstvo) na površinah, naseljenih z jelenjadjo. Zato smo torej za naš obisk izbrali tudi Slovenijo. Predpostavljamo, da bodo vaše izkušnje zelo koristne tudi za nas v Argentini.

Ogledali smo si več vaših lovišč z jelenjadjo in se razgovarjali z vašimi lovci in lovskimi strokovnjaki. Vaše metode gojitve in urejanja odnosov s kmetijstvom in gozdarstvom so gotovo v veliki meri uporabne tudi v naših razmerah.

V Argentini ni centralne lovske organizacije; obstaja pa 40 do 50 različnih lovskih klubov, ki so povezani med seboj v nekaj federacijah. Ti klubi, organizirani na privatno pobudo, združujejo ljudi, ki se ukvarjajo z lovom ali se zanimajo za lov. Vendar ni govora o kaki enotni lovski politiki ali vsidranih enotnih lovskih običajih, kakor je to pri vas.

Imamo sicer tudi lovski zakon, ki pa ni dober. Pripravlja se nov, naprednejši. V osnutku so določbe o lovnih dobah, o delni ali popolni zaščiti redkih in ogroženih vrst divjadi, o lovskih izpitih in druge sodobne, v Evropi že običajne določbe. To bo zvezni zakon z veljavnostjo za vso Argentino.

Obiskali smo tudi vaš lovski muzej v Bistri. Pred obiskom vašega muzeja sem videl skoraj vse lovske muzeje v Evropi. Vendar muzeja, ki bi bil urejen tako sodobno in funkcionalno ter skladno s skoraj tisočletno arhitekturo, še nisem videl. Muzejska zbirka je nazorno urejena in zato velike didaktične

vrednosti. Slovenski lovski organizaciji lahko samo čestitam.

Na zadnje vprašanje, kakšne vtise o naši deželi in naših ljudeh odnašajo on in njegova tovariša, je Guillermo Staudt odgovoril:

»Naj vam iskreno povem svoje mnenje, mnenje izkušenega svetovnega potnika, ki se je navadil razlikovati umeten blišč, ki zakriva bedo in težke socialne razlike. Standard vašega prebivalstva me je naravnost prevzel. Tak standard je za veliko večino Argentinec še vedno utopija.

Videl sem avtomobile, traktorje, televizorje, pralne stroje in drugo gospodinjstvo mehanizacijo v zelo

zakotnih hribovskih vaseh. Prav v takih zakotjih, kjer se drugod po svetu še marsikje skriva beda, sem ugotovil, kako vaši ljudje dobro jedo, se oblačijo, kako visok stanovaljski standard imajo. V razgovorih sem ugotavljal, da tudi vaši ljudje veliko potujejo po svetu, po sosednih državah; vsak ali skoraj vsak ima potni list. Spoznal sem, da imajo vaši ljudje, poleg zavidljivega poprečnega standarda, tudi veliko svobode. Poudarjam, da to ni vljudnostni poklon, temveč gola konstatacija dejstev, ki sem jim bil priča. Zelo me bo veselilo to pripovedovati ljudem doma in drugod po svetu.«

Lovska organizacija

Odlikovanja in priznanja italijanskim lovcom in organizacijam

V soboto, 22. aprila 1978, ob 11. uri je bila v Vili Manin v Passerianu pri Vidmu manjša slovesnost. Predsednik skupščine Lovske zveze Slovenije Lojze Briški je podelil odlikovanja in priznanja slovenske lovske organizacije italijanskim lovskim organizacijam in zaslužnim posameznikom, ki sodelujejo s slovenskimi lovci že vrsto let.

Zlatorogovo plaketo — najvišje priznanje slovenske lovske organizacije — so prejele italijanske lovske zveze iz Trsta, Gorice, Vidma, Trenta in Bolzana.

Odlikovanja Lovske zveze Slovenije pa so prejeli:

Red za lovske zasluge I. stopnje —

— Antonio COMELLI, predsednik regionalne skupščine

dežele Furlanije-Juljske krajine;

— Dr. ing. Ernesto AVANZO, bivši predsednik in sedanjí podpredsednik lovske zveze v Trstu;

— Dr. Ludwig von LUTTEROTTI, predsednik južnotirolske lovske zveze v Bolzanu.

Red za lovske zasluge II. stopnje —

— Dr. Luigi LUZZATTO-GUERRINI, bivši predsednik lovske zveze v Gorici;

— Nereo FRANCOVIGH, predsednik lovske zveze v Vidmu;

— prof. Antonio ZULIAN, predsednik regionalne lovske zveze Furlanije — Julijske krajine;

— Annibale DROBNIG, član odbora lovske zveze v Trstu.

Razen tega je tudi Zveza lovskih družin Gorica podelila svoja priznanja petim predsednikom lovskih društev iz sosednje republike Italije. Lovišča teh lovskih društev mejijo z lovišči naših lovskih društev.

V. V.

Tudi druge lovske družine naj jih poznajo!

Upravni odbor LD Koper je s svojim sklepom, od 18. novembra 1977, s takojšnjo uveljavitvijo prepovedal nadalj-

nje izvajanje lova trem inozemskim lovcom. Ti so: Fresco Luigi de Matis, St. Porcis št. 2, Pordenone; Dal Zin Bernardo, Provis Domini št. 2, Pordenone; Durante Franco, Viale Stazione 2, Motta di Livenza, Treviso.

Navedeni italijanski lovci so se na lovu v lovišču LD Koper nedisciplinirano in nedostojno obnašali ter žalili vodiče LD Koper kakor tudi celotno lovsko družino. Ogrožali so tudi varnost drugih lovcev in eden izmed njih je brez dovoljenja uplenil zajca. Tako so s svojim ravnanjem grobo kršili navodila, s katerimi jih je LD seznanila pred lovom.

— elf —

Lovskočuvajski tečaj v Celju

Kljub obširnemu programu je bil odziv za ta tečaj, ki je bil od 23. 1. do 18. 3. 1978 v Celju, velik. Prijavilo se je prek 50 lovcev, oz. so jih prijavile lovske družine, žal pa so nekateri kasneje odstopili, tako da nas je ostalo 42. Večina so bili mladi lovci, med njimi 25 % članov ZK.

Vodja tečaja je bil predsednik komisije za izobraževanje pri ZLD, lovski tehnik Stane Kokalj. Na njem je slo-

nela vsa organizacija tečaja in je svojo nalogo odlično opravil.

Po programu smo tečajniki pod vodstvom predavateljev obravnavali gospodarjenje s populacijami velike in male divjadi, varstvo njihovega biotopa, bolezní divjadi, ocenjevanje lovskih trofej, varstvo narave, lovske zakonodaje, kinologijo, lovske običaje itd. Posebej smo poslušali tudi predavanja o pregledovanju mesa uplenjene divjadi in se usposobili za preglednike divjačine. Zahvaljujemo se ZLD Celje kakor tudi Lovski zvezi Slovenije, ker sta angažirali za tečaj res sposobne predavatelje. To se je izkazalo tudi na zaključnem izpitu, saj je bil uspeh 100 %. Tako so lovske družine dobile nov usposobljen kader: varstvenike narave, člane Gorske straže, preglednike mesa uplenjene divjadi, ocenjevalce trofej, gojitelje divjadi, soupravljalce lovišč — lovske čuvaje.

Skoraj hkrati se je končal tudi lovskočuvajski tečaj v Novi Gorici, za območje ZLD Gorica (od 9. 1. 78 do 4. 3. 78). Tako je LZS lahko organizirala skupno ekskurzijo tečajnikov oziroma novih lovskih čuvajev obeh ZLD, ki so si ogledali lovišči »Medved«, »Žitna gora« in fazanerijo pri Cerkljah na Gorenjskem, objekt Zavoda za gojitev divjadi Kozorog.

Udeleženci celjskega lovskočuvajškega tečaja na ekskurziji v Cerkljah na Gorenjskem

Na skupni večerji novih lovskih čuvajev iz Nove Gorice in Celja je Franc Križnik, podpredsednik skupščine ZLD Celje, predlagal ustanovitev sekcije lovskih čuvajev z območja obeh ZLD, kar so navzoči z odobravanjem sprejeli. Lovski čuvaji se bodo letno sestajali, izmenično v Celju in Novi Gorici. Vsakič bodo pripravili strokovno predavanje in se pogovorili o najaktualnejšem iz lovstva. Novi lovski čuvaji so se tudi pobratili in celjski so novogoriškimi podarili spominske značke, ki jih je ZLD Celje izdala ob svoji 30-letnici.

Rudi Orel, LD Prebold

LD Stol za 70 let SLD in svojih 30 let

Lepo poletno jutro. Kombija in vojaški džip vozijo skozi strme ovinke iz Žirovnice do Valvasorjevega doma v osrčje Stola. Koledar kaže: 27. avgust 1977.

Kombija sta se spet in spet vrnila in tako prepeljala lovce dveh lovskih družin ter njihove svojce, predstavnike LZS in gorenjske ZLD ter domala vseh gorenjskih lovskih družin, poleg teh pa še predstavnike krajevnih in dveh obč. družbenopolitičnih organizacij. Precej pa se jih je prevozu odreklo, ker jim je bilo ljubše globoko dihanje v strmi breg.

Ob enajstih je lovski rog naznanil začetek proslave.

Vrstili so se govorniki. Mnogi pozdravi predstavnikov organizacij in ustanov.

Posebno nazorno je prikazal prehojeno pot in zgodovino slovenskih lovcev predsednik izvršnega odbora Lovske zveze Slovenije — Rado Pehaček. Lepo po domače je povedal, kako težak je bil začetek, ko si je slovenski lovec pred 70 leti začel utirati svojo lastno lovsko stezo. Koliko dela in znanja je bilo treba, da so naši predhodniki uredili svoje vrste, izenačili mišljenja in se uveljavili kot lovci — Slovenci. Potem pa je bilo treba še skoraj 40 let, da si je naš lovec v celoti priboril pravico, da je postal iz gonjača in nosača lovec, iz hlapca — gospodar. Še več, lov se je spremenil iz privilegija posameznikov v last delovnih ljudi.

Iz slavnostnega govora člana LD samo nekaj zanimivih podatkov: LD je bila ustanovljena leta 1947. Njen ustanovitelj je bil Jože Nadižar, sedaj častni član LD Stol. Od 22 nimrodov, ki so sestavljali začetek LD, jih je njenih članov le še 6, 5 jih je puške odložilo, točno polovica jih pa že lovi v loviščih boginje Diane.

Težko bi razumeli politiko LD Stol, če se v mislih ne bi povrnili nazaj v čas najtežjih preizkušenj. Takrat so bili divjad naši ljudje, lovci pa nadljudje, naši okupatorji. Ta

Franc Vovčak, starešina LD Stol (z desne prvi pri mizi), in Niko Marn, starešina LD Brestanica (drugi pri mizi), podpisujeta listino o pobratenju
Foto V. Novak

krat si je Stol pridobil sedanjostjo slavo. V svojih grapah in globačah je skrival svoje ljudi in okupator je prirejal »brakade« nanje. Toda z naše najvišje gore se je širil krik upora po vsej domovini. Kravali so naši ljudje in padali. Številna obeležja nemo govorijo o mnogih dramah in upornih ljudeh pod Stolom. Leta 1970 je LD Stol prevzela skrb za spominska obeležja v visokogorskem predelu svojega lovišča. Tako so naši lovski pohodi postali bogatejši za dejavnost, ki nas

zbližuje s krajanima na zelo občutljivi točki.

LD Stol šteje 47 članov, ki vzdržujejo 31 prež, 21 krmišč, 60 solnic, 23 km lovskih steza, sobo v Valvasorjevem domu in v Prešernovem domu vrh Stola.

LD se tudi aktivno vključuje v dejavnost Krajevne skupnosti Žirovnica kakor tudi svoje, jeseniške občine. Sodeluje z gozdarskimi in kmetijskimi organizacijami, še posebno pa z graničarji na odseku jugoslovansko-avstrijske meje ob našem lovišču.

Težavnost terena, precevanje lastnih sposobnosti in podcenjevanje naravnih sil je v 30 letih obstoja LD zahtevalo življenje dveh lovcev, več jih je bilo pa težje ali lažje poškodovanih. Takšne nesreče za bodoče preprečujemo s poučnimi predavanji, težke posledice takih primerov pa skušamo omiliti z zavarovanjem vseh članov pri zavarovalnici.

Nemir in onesnaževanje okolja ne prizanašata tudi našemu lovišču. Posledice so očitne, obramba težka. To

Proslava 30-letnice Lovske družine Stol pred Valvasorjevim domom na Stolu
Foto V. Novak

Spomin na prvi piknik LD Stol, septembra 1974, pri lovski koči na pobočju Stola

vprašanje postaja iz dneva v dan aktualnejše. Tudi lovci moramo začeti učiti ljudi, kako se obnašati v naravi, kako jo varovati.

Zgodovina teh naših 30 let, dosedanje izkušnje in sedanje naše naloge jasno opredeljujejo naloge lovca kot posameznika in lovske družine kot celote. Ne more biti samo puška tisto, kar označuje lovca, pa tudi ni lovec vsak, ki nosi lovsko puško!

V drugem delu proslave 30-letnice LD Stol je bilo slovesno pobratenje z LD Brestanica, ki se je proslave udeležila skoraj s celotnim članstvom. Nekajletno sodelovanje obeh LD je utrdilo

vezi med obema LD. Slovesen podpis uradne listine in izročitev daril je samo še potrdil željo obojnega članstva za nadaljnje sodelovanje. Članom LD Brestanica je tako tudi omogočeno srečanje z gamsom in petelinom v gorskem lovišču, lovцем Stola se pa nudijo možnosti do osvežujočih in prijetnih sprememb v lovišču LD Brestanica.

Prijetno srečanje dveh LD so lepo dopolnjevale odlične recitacije. In lovska pesem iz grl priznanega domačega okteta je odmevala do Rjavih peči in segla prav do koroške meje.

Anton Zupan,
LD Stol

Še o slovenskem lovskem kroju

V Lovcu, št. 3 — 1976, na 90. strani, pod naslovom »Naš lovski kroj« pisec kritizira našo lovsko obleko. Predlaga drugačen kroj: model, material, barvo, srajco, kravato, klobuk, čevlje, rokavice in ogrinjalo.

Že leta 1953 je Lovca na strani 559 prinesel skice in opis slovenskega lovskega kroja. Pri snovanju kroja so sodelovali priznani strokovnjaki za športne in službene kroje. Kroju je bila določena jelenje

rjava barva, najbrž zato, ker takrat še ni bilo na voljo blaga drugačne barve. Toda, spominjam se, da takrat tudi ta barva ni bila vseh številnim lovcem kakor tudi ne drugim ljudem. Večkrat smo slišali zbadljivke, češ da nosimo uniformo kakor stari jugoslovanski žandarji (žandarske obleke so bile podobne barve). Hočem reči, da so pripombe možne na kakršnoli barvo.

Ko si je bilo kasneje v naših trgovinah možno nabaviti olivno zelen loden, nekoliko meliran, je velika večina naših lovcev spontano segla po blagu takšne barve, četudi je še veljal sklep LZS o jelenje rjavi barvi. Zato Lovska zveza Slovenije z ozirom na spremenjen sklep, da sta možni jelenje rjava in zelena barva kroja, ne zasluži nikakršne kritike. LZS je sledila tako rekoč le zahtevi večine lovcev.

Pač pa se pri nas dogajajo druge nepravilnosti. Nekateri lovci si omišljajo lovske obleke, ki so nekakšna kombinacija našega in tujih lovskih krojev. Tudi v naših prodajalnah so se pred časom pojavile lovske obleke, izdelane mimo predpisanega kroja. Proti takim pojavom bi bilo treba odločneje nastopiti. Vsak si pač ne more izmišljati nekaj po svoje. Na to bi moralo paziti že članstvo samo v LD in take pojave že v kali preprečiti. Zelo klavrn videz naredi lovska družina, če lovci niso enotno oblečeni npr. na lovskem pogrebu ali drugi prireditvi. Enotni lovski kroj naj opazarja tudi našo enotnost v vsem našem lovskem udeleževanju!

Predpisan je bil tudi ustrezen klobuk, saj h kroju spada tudi pokrivalo. A ne kapa, kar tudi včasih vidimo. Tudi ne kakršenkoli klobuk! Praporščak, ki nosi lovski prapor, naj ima obvezno tudi na glavi klobuk. Sicer pa v vsakem primeru lovska uniforma brez klobuka ni kompletna! Videl sem lovce na lovskem pogrebu v lovskih krojih, v civilnih oblekah, s klobuki in brez klobukov, nekateri pokriti, nekateri odkriti, nekateri v dolgih hlačah, nekateri v kratkih. Zares

klavrna slika. Žalosten sem bil in jezen hkrati.

V zadnjem času so nekateri lovci začeli nositi klobuk, imenovan »trenker hut«. Take klobuke nosijo Bavarci in Avstrijci. V tem primeru popolnoma soglašam s tovarišem Gröglom, piscem v uvodu omenjenega članka, da so taki lovci podobni »Fricem, Hanzlom in Zepлом«. Po tej modi so se začeli spakovati celo nekateri naši lovci, ki klobuk kupijo v domači trgovini, a mu dvignejo štulo in jo stisnejo v nekakšno tristranično piramido. In zopet je tu »trenker hut«! Le čemu se poslužujemo tega tujega modela! Mar nosilci takih piramid mislijo, da so na ta način večji in močnejši!

Tovariši lovci, kakor je treba spoštovati lovske zakonodaje in pravila ter poslovnik, tako je treba spoštovati tudi predpis o našem lovskem kroju vse dotlej, dokler LZS ne bo izdala novega predpisa o naši lovski obleki.

S. J.

Razvitje prapora LD Iga vas

LD Iga vas je razvila svoj prapor na proslavi pri svoji lovski koči »Urški«, 23. oktobra 1977, v počastitev Titovih in partijskih jubilejev, svoje 30-letnice ter občinskega praznika. Občina Cerknica praznuje svoj praznik v spomin na partizanski napad na sovražnikovo postojanko v Ložu, 22. oktobra 1941.

Proslave so se udeležili tudi predstavniki sosednih lov. družin: Babno polje, Loški potok, Nova vas, Lož — Stari trg, Gornje Jezero, zastopniki ZLD Notranjske, Lovske zveze Slovenije in Krajevne skupnosti Loška dolina. Pokrovitelj proslave je bila Krajevna organizacija SZDL Loška dolina. Začetek proslave je oznanil lovski rog in pevski zbor »Loška dolina« je s pesmijo pozdravil udeležence. Potem je Anton Kandare, starešina LD, v svojem govoru orisal razvoj LD Iga vas v njenih 30 letih. Stalež divjadi se je povečal, ohranili so vse

Spominska plošča lovcu Janezu Palovšniku na Stolu, kjer se je smrtno ponesrečil

avtohtone vrste divjadi ter zgradili lovski koči »Urška« in »Pri jami«. Člani kosijo opuščene hribovske košenice, pašnike in lazi na ca. 12 ha, da s tem zagotovijo divjadi sočno pašo. Letno tudi pognojijo take košenice s ca. 10 tonami umetnih gnojil. LD si je kupila tudi motorno kosilnico. Del kvalitetnega sena spravijo takoj na krmišča, del ga pa zložijo v kope. V lovišču imajo 6 krmišč, 4 zaprte visoke preže in 10 odprtih. Že tri leta LD postavlja električnega pastirja. Njegove žice varujejo obdelovalne površine Vrhniko, Viševka, Ige vasi, Podgore, Vrha, Babne police ter Gornjih in Dolnjih poljan; škoda od divjadi je na poljih omejenih krajev zelo majhna.

Na proslavi so se tudi spomnili preminulih članov svoje LD; delegacije so odnesle šopke cvetja na njihove grobove. Izrazili so tudi priznanje ustanoviteljem LD.

Predsednik ZLD Notranjske Tone Bavec-Cene je izročil priznanja in odlikovanja. Plaketo Zveze lov. družin Notranjske je dobila LD Iga vas, za vzorno dolgoletno gospodarjenje z loviščem, enako plaketo in tudi odlikovanje LZS je dobil Darij Zapušek, za dolgoletno vodenje LD Iga vas kot starešina in LZ Notranjske kot predsednik. Znak za zasluge so prejeli še Rafael Mlakar, Anton Zgonc in Franc Mlakar.

Prapor je razvil njegov boter Darij Zapušek, nakar so pripeli nanj trakove zastopniki darovalcev.

Navzoče je pozdravil tudi Rudi Mlakar, predsednik KO SZDL Loška dolina. Čestital je lovcem k razvitju prapora in tudi izrazil priznanje njihove sodelovanju v okviru SZDL ter poudaril naloge, ki jih ima lovstvo pri splošni ljudski obrambi.

Lovski družini Iga vas je čestital tudi predstavnik LZS Tone Klančar.

Z razvitjem prapora LD Iga vas njeni člani sprejemajo nove naloge: še bolje bodo gospodarili z loviščem, skrbeli za divjad in, sodelujoč v SZDL in SLO, dosegali še večje uspehe.

Franjo Bavec-Branko

Lovska družina Iga vas po slovesnem razvitju svojega prapora, 23. oktobra 1977

Jubilanti

Anton Gračner je 12. 9. 1977 praznoval svojo 75-letnico. V Slovensko lovsko društvo se je včlanil že leta 1930. Po osvoboditvi je bil med ustanovitelji sedanje LD Zabukovje, ki mu je pred nedavnim podelila častno članstvo. V upravnem odboru LD je prizadevno sodeloval 2 leti kot gospodar, 2 leti kot tajnik in 2 leti ko blagajnik (v letih od 1946 do 1956). Nikdar mu ni bila pot pretežavna na lov ali v delovno akcijo. Toda sedaj se zaradi bolezni ne more več udeleževati lovskih pohodov in ne dela v lovišču.

V času NOB je bil pristaš OF in proti koncu vojne tudi 4 mesece partizan v Kozjanskem odredu.

Želimo mu predvsem zdravje, da bi še vrsto let lahko užival jesen svojega življenja v lepih revirjih naše LD.

Lovci LD Zabukovje — A. S.

Jože Lopič — devetdesetletnik

Ko mu je 2. 3. 1888 v Limbušu pri Mariboru stekla zibelka, so ob njej rojenice šepetale:

»Sem prva in želim ti močnih rok:
Kladivo naj ti poje, nakovalo!«
Ozira druga rojenica se okrog:
»Življenje, glej, otrok ti bode dalo!
Ne boš sameval — vnukec ti premnog bo krajšal čas, zamenjal nakovalo!«
A tretja se skrivnostno le smehlja:
»Med lovce naj te usoda vodi,
zeleni bratec, to se ti poda, zato po lovski poti vedno hodi!«

Tako je naš Jože lovec že od svojega 17. leta. Kot čuvaj je služboval pri grofu Atemu, do prve svetovne vojne. Po propadu Avstro-Ogrske se je kot zaveden Slovenec pridružil generalu Maistru v boju za našo Koroško.

Pridnih rok in poln vedrine je prišel v Ruše, odprl kovaško delavnico ter si tukaj ustvaril dom in družino. Pred-

vsem pa se je vključil med domače lovce, ki so ga, vedno polnega humorja, imeli zelo radi. Le nabojev si od njega ni bilo dobro izposoditi, ker jih je za večne prisilce rad napolnil s — korožo...

Je ustanovni član LD Ruše. V dolgoletnem lovskem stazini je opravljal v lovski družini razne funkcije. Član upravnega odbora LD je bil 13 let, medtem tudi starešina 2 leti. Še do leta 1974 se je udeleževal skupnih lovov ter imel vedno »dober pogled« in mirno roko.

Kavelj si, dragi atek Lopič, na smeh si se držal, ko si nam pripovedoval vesele

Anton Gračner

lovske iz svoje bogate preteklosti. Mogoče si hotel prikriti drobno solzo, ki se ti je kot biser prikradla na trudne oči, zasanjane v daljavo.

Ob tebi je bil tvoj zvesti štirinožni lovski tovariš, in tvoja roka ga je božala. Le kdo bi mogel popisati morje zvestobe in vdanosti, ki mu je sijala iz oči, k tebi obrnje-nih.

S svojim pogumom in dobro voljo nam vlivaš zaupanje, da ob tebi pozabljam na srebrne niti, ki jih tudi nam mnogim vpleta hiteči čas v lase. Ti, naš nestor, si nam zgled, kako prenašati leta. Iz srca si želimo, da bi te še dolgo imeli med seboj, da bi se ob tvojem vedrem značaju tudi mi pomlajali.

V imenu lovcev LD Ruše —
Jože Šmidhofer

Mladi pišejo

Ko zapoje krivorepi vitez

Pomlad. Zacveteli so zvončki in trobentice, budijo se zaspane vijolice. Ptičji zbori pa vsako jutro priredijo koncert. Vzdrnila se je tudi najlepša ptica planin — ruševca. S svojo pesmijo očara svoje putke in — lovca, ki ga pride poslušati ali tudi streljati v goró. Tudi jaz sem imel že nekajkrat priložnost, da sem ga videl in slišal.

Lani je ruševca pel na rastišču, dobro uro hoda od našega doma. Sklenil sem, da ga grem spet poslušati in gledati.

Ob pol dveh me je budilka vrgla iz postelje. Hitro sem vstal, se oblekel in vzel lovsko stezo pod noge, ki se kakor kača vijuga navkreber. Bila je seveda še trda noč in sova je skovikala nekje daleč v gori.

Prispel sem do planinske ko-

če na Kofcah, od tu je pa le še dobrih deset minut do rastišča. Pospešil sem korake. Sneg je že skoraj skopnel, le sem in tja so bile snežne zaplate. Tiho sem se približal rastišču in se skušal topleje obleči za čakanje. Usedel sem se v zavetje nizkih gorskih borovcev — rušja. Na vzhodu se je že prebujalo jutro in sova je prenehala ukati. Čakal sem že pol ure, začelo me je zebsti, da sem se kar tresel. Zaskrbelo me je, da ruševca ne bo. Kar naenkrat pa so mi nad glavo završale peruti in kakih trideset korakov od mene je pristal ruševca. V mraku ga še nisem mogel dobro razločiti. Sprva, ko je priletel, je nekaj časa napeto poslušal in gledal. Ko se je prepričal, da je varno, se je sprehodil sem in tja. Nato je začel s svojim »čššuj, čššuj, čššuh«.

Nekajkrat je zapihal, nato pa še zagrulil in zaplesal. Nenadoma zopet završe peruti in malo vstran pade še en ruševca. Zapihal in zagrulil je z močnejšim glasom, potem pa odplesal k svojemu tekmeču. Prišel je izzivat mlajšega petelina. Spopadla sta se. Peruti so udarile druga ob drugo. Starejši je bil vse bolj razvnet za boj. Mladi ruševca se mi je kar zasmilil, tako so padali udarci po njem. Zaželel sem si, da bi imel puško. Že v naslednjih trenutkih pa sem se potolažil, češ da je to le igra narave. V daljnogledu sem imel dve prekrasni ptici, ki sta pihali, grulili, plesali in se kakor klovna prekopicava-

Velika sinica — samček
Foto B. Vrhovec

vali na snežni belini. Njuna pesem je privabila iz rušja na plano tudi kokoši — ruševke, ki so radovedno opazovale boj. Toda mlademu bojevniku so moči vse bolj pohajale. Pobegnili je z bojišča in zletel med ruševje. Starec je slavil zmago, še naprej pihal, grulil, plesal in »vozil kočijo« z razpetimi perutmi, rjavkasto grahaste ruševke pa so se mu dobrikale in klokale.

Prizor me je tako pritegnil, da nisem niti opazil, da se je naredil že svetel dan. Vrh Košute je bil že v soncu in Begunjščico je pozdravil prvi sončni žarek. Končno je sonce obsijalo tudi krivorepega viteza in njegove ruševke. Perje se mu je kovinsko svetlikalo, rdeči krpici nad očesi pa sta poživiljali njegovo črno svatovsko oblačilo. Tako sem si zaželel njegovih močno zakrivljenih krivcev, da bi mu jih kar z roko populil. Toda v tistem trenutku sem se nerodno premaknil in zahrstela je vejica. Ruševca in njegove putke je v hipu vzele v svoje naročje ruševje. Vso pot proti domu sem premišljeval o lepem planinskem svetu in njegovih prebivalcih. Ko je bilo sonce že na nebu, je na bližnjem grebenu še vedno grulil pevec ranih ur. Poln lepih vtisov sem se vrnil domov. Prehitro je bilo konec lepega jutra na planini.

Marko Mali, Podljubelj

Tudi srnice so postale meščanke Ljubljane

Pred desetimi leti smo se preselili v bližino stare cerkve v Šiški. Kmalu sem opazila v hribu nad Vodnikovo cesto srne. Sprva sem mislila, da je bila srnjad tam po naključju, od nekod pregnana, saj je ta kraj na robu središča našega mesta. Vendar mi je eden izmed sotočanov povedal, da je nekdo pred leti prav na tem hribu ujel srnjega mladiča in ga odnesel domov, da bi ga doma vzredil. Toda mladič ni hotel vzeti hrane, zato ga je spustil nazaj v grmovje. Na žalost pa ga srna ni hotela

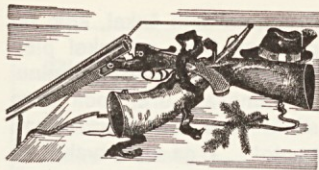
več sprejeti; imel je dah po človeku. Tako je mladič poginil zaradi človekove nevednosti. Srnjega mladiča ne smemo nikoli prijeti niti po-božati! Človekov dah tako preplaši srno-mater, da mladiča tudi zavrže. Le če smo trdno prepričani, da je mati svojega mladiča zapustila, ali če je mladič mater izgubil, smemo mladiču pomagati in ga poskušati ohraniti pri življenju. Tako so me poučili lovci.

Potem sem tudi sama ugotovila, da srne stalno prebivajo v rebri nad našim blokom. Skoraj vsako poletje opazujem srno z mladičema. Družinica ostaja skupaj do naslednje pomladi, nato jih ni več videti — do poletja.

Nekoč, sredi poletja, sem zgodaj vstala in seveda takoj pogledala v hrib. Na travi se je pasel zajček — tega prej nisem nikoli opazila. Kmalu izstopi še srna s svojima mladičema. Skaljata po bregu navzdol in spodita zajčka. Razigrana srnina mladiča se nagajivo poženeta za njim v hrib. Bil je čudovit prizor, ki ga marsikateri lovec še ni videl.

Pred leti se je v hribu zadrževal lep srnjak. Kapitalna trofeja! Sedaj ga ni več. Verjetno je prišel pred cev kakemu »ljubitelju« divjadi. Zdaj se pa v hribu zadržuje mlajši srnjak, ki pa ni tako lep kakor njegov predhodnik. Lep je ta naš Šišenski hrib. Toda na žalost se gozd na njem vedno bolj redči. Veliko sekajo, pogozdujejo pa nič. Divjad si bo morala kmalu poiskati drugo bivališče. Škoda. V hribu je bilo tudi precej fazanov. Teh skoraj ni več, le še kak kljun. Če kakšna fazanka začne gnezdit, gnezdo najbrž pokončajo številne mačke, ki stikajo po grmovju. Tudi pse bi morali gospodarji voditi otvezene, toda brž ko zavijejo v hrib, jih odvežejo. Nekoč je pes volčjak gonil srno po hribu, gospodar ga je klical, toda pes ni odnehal. Kako se je gonja končala, ne vem. Bolj bi morali čuvati ta naš lepi svet okrog mesta in vsi bi se morali zavedati svoje odgovornosti!

M. Jamnik

V spomin

Peter Rihter je zagledal luč sveta 27. 6. 1926 sredi razdrapanih kotanj Kozjaka, sredi širnih gozdov, ki so postali njegov drugi dom.

V vojni je izpričal svojo pripadnost slovenski in jugoslovanski domovini, saj je bil kurir v Lackovem partizanskem odredu.

Že kot mladenič je vzljubljen lov in mu ostal zvest do zadnjega diha. Po vojni je vstopil najprej v LD Kapla in bil 25 let član njenega UO, medtem 11 let tajnik. Leta 1965 je postal še član LD Vurmat in tudi član njenega UO. V LD Vurmat je nadvse vestno vodil statistiko. Tri leta pred svojo smrtjo je opravil še izpit za lov. čuvaja.

V reviji Lovec je bilo objavljenih več njegovih člankov. Bil je skromen, do kraja pošten in pravičen lovec. V življenju je vsem izkazoval svojo ljubezen, predvsem pa naravi in njeni divjadi. Bil je svetel vzor lovca, kakršnih naj bi bilo čimveč v naših vrstah.

Veliko je pripomogel, da je LD Vurmat razvila svoj prapor, ki se je prav njemu, 21. decembra 1977, prvič sklonil v slovo. Na ta prvi zimski dan so mu tudi lovski rogovi zadoneli v zadnji pozdrav. In puške so se poslovile od vrlega lovca. Dragi Peter, mirno počivaj sredi prostranih gozdov Kozjaka. Šumijo naj ti večno uspavanko, saj si jih neizmerno ljubil.

Tvoji lovski tovariši iz
LD Vurmat in LD Kapla

Miha Beguš, iz Ruta v Baški grapi, je umrl 23. 8. 1977, v 73. letu starosti. Bil je ustanovitelj Lovske družine Rut in njen starešina 5 let. Po združitvi te LD z LD Podbrdo

Miha Beguš

leta 1952 je bil tudi nad 10 let odbornik LD Podbrdo in skoraj 20 let vodja sektorja Rut. Vejico na grob so mu prinesli številni člani njegove lovske družine.

Miha je bil že rojen kot lovec. Kmetija njegove očetnjave je bila na samoti, skoraj pol ure od vasi. Od tod je iz hiše opazoval gamse in srnjad. Toda usoda je hotela, da je postal »legalen lovec« šele po osvoboditvi. Pod italijansko okupacijo ni bilo niti misliti, da bi dobil dovoljenje za lov, kajti Miha se je že zelo zgodaj odločil za boj proti fašizmu. Bil je član odporiške organizacije TIGR (Trst, Istra, Gorica, Reka) že od njenega nastanka, od leta 1927. Od takrat se je nenehno boril za pravice zatirane-ga življa na Primorskem.

Po aretaciji Simona Kosa in drugih sodelavcev, leta 1940, je njemu uspelo pobegniti. Umaknil se je pod visoke, skalnate vrhove Rodice, Mataturja, Črne prsti, nad svojo domačijo. Toda naključje je hotelo, da so ga fašisti pri-jeli v Grantarski planini, odpeljali v tržaške zapore in ga strahovito mučili. Toda ničesar ni priznal, nikogar izdal. Internirali so ga v Piticci. Po kapitulaciji Italije se je takoj vključil v NOB in se boril do osvoboditve, ko se je vrnil na svojo kmetijo. Bil je zanesljiv in zelo delaven vaški aktivist partije in SZDL. V svobodi je za lovstvo v Baški grapi ter na Tolminskem sploh veliko storil. Bil je nosilec več državnih odli-

Franc Klukej

kovanj, Lovska zveza Slovenije pa mu je podelila znak za zasluge.

Naj mu bo časten spomin!

LD Podbrdo — J. P.

Franca Klukeja nam je vzel tragičen dogodek 2. 10. 1977, starega le nekaj dni manj kakor 75 let. Rojen je bil v Leskovcu pri Rimskih Toplicah, nato pa je živel v Podvinah pri Zagorju. Bil je lovec že od leta 1926 do 1941, ko mu je okupator odvzel orožje. Toda v Francu ni bila le lovska kri. Takoj se je odzval pozivu KP in že 3. 8. 1941 stopil v partizane, kjer je bil vse do osvoboditve.

Po vrnitvi domov je začel takoj s pripravami za ustanovitev LD Zagorje, katere delaven član je bil vse do svoje smrti. V LD je opravljal razne dolžnosti: član uprav. odbora je bil skupno 13 let, od tega starešina 1 leto; član nadz. odbora je bil 9 let, od tega predsednik 4 leta; član disc. razsodišča je bil 8 let.

Mnogo je pripomogel, da se je razbila zakupniška lovska miselnost in da se je začelo razvijati socialistično lovsko gospodarjenje. LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge in z redom III. stopnje.

Vsa povojna leta ga tudi najdemo v družbenopolitičnem življenju zagorske doline, kjer je deloval za čim večji napredek in srečo delovnih ljudi. Kot prvoborec je bil

Anton Mavrin

nosilec partizanske spomenice.

Bil je osebno skromen in vedno je verjel v človeka. Pomagal je vsakomur, kdor je pri njem iskal pomoči. Njegova človeška toplina in širokosrčnost sta mu naklonili nešteto prijateljev. Moč pa mu je krepila narava. Nikoli ni pozabil na naše prelepe gozdove Jelovice, Javorja, Zavin in Gamberga. Vedno znova se je s prijatelji vračal tja, kjer je v najtežjih dneh vojne našel zavetje. Zemljo, ki jo je branil pred tujci, je ljubil z vsem srcem. Lov mu je pomenil zelo veliko, toda malo je streljal. Mnogo prostega časa je žrtvoval za gojitev divjadi, ki ga bo zelo pogrešala, saj ji je vedno stal ob strani, jo zagovarjal in ji pomagal zlasti v težkih zimskih dneh.

LD je izgubila velikega človeka — lovca, neustrašnega, a po srcu vedno dobrega. Spokojno počivaj v svoji ljubljeni slovenski zemlji!

LD Zagorje ob Savi — D. K.

Anton Mavrin, dipl. pravnik, udeleženec NOB in četrtoletja naš lovski tovariš, je umrl 3. 3. 1978, v 70. letu starosti.

V LD Kresnice je opravljal več pomembnih dolžnosti: 10 let je bil tajnik, 4 leta blagajnik, predsednik disc. razsodišča, delegat v ZLD Ljubljana itd.

Svoje organizacijske sposobnosti je zlasti dokazal kot

predsednik gradbenega odbora, ko je LD pred 17 leti začela graditi lovski dom v Senožetih in ga tudi v roku zgradila. Uspešno je tudi vodil gradnjo lovskega bivalka na Tujem grmu.

LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge, LD pa mu je podelila posebno priznanje.

Ohranimo ga v najlepšem spominu!

Kresniški lovci

Maksa Hojaka smo 31. 1. 1978 pokopali v Kalu nad Kanalom. Čez tri tedne bi dopolnil 78 let. Že zelo mlad se je moral podati po svetu s trebuhom za kruhom. Delal je v nemških in nizozemskih rudnikih ter pred in med drugo vojno v daljni Perziji. Tu si je izbral tudi svojo življenjsko družico, ki mu je leta z veliko potrpežljivostjo lajšala bolezen.

Z lovom se je začel ukvarjati v Perziji. Ko se je po vojni vrnil v domovino, je bil v prvih vrstah lovcev, najprej v Raši, nato v LD Čepovan. Skupno je bil lovec 38 let in nad 10 let član uprav. odbora naše LD, medtem več let starešina, gospodar in predsednik disc. razsodišča. Zadnja leta je bil častni član. LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge. Med lovci je bil zelo priljubljen, zato smo se tudi v velikem številu poslovili od njega in mu spustili smrekove vejice v njegov poslednji dom.

Člani LD Čepovan

Franc Oswald iz Drage je odšel v večna lovišča 11. 2. 1978, v 71. letu starosti.

O njegovih lovskih in drugih uspehih smo poročali ob njegovi 70-letnici v lanskem Lovcu, št. 5 — avgust 1977, na strani 157. Tam je objavljena tudi njegova slika.

Lep civilni pogreb z udeležbo lovcev iz Loškega potoka, Kočevja in od drugod ter številnih občanov od blizu in daleč je dokazoval, kako je bil Franc priljubljen.

Pred hišo žalosti se je od pokojnika poslovil zastopnik

druženopolitičnih organizacij, pri odprtem grobu pa tajnik LD. Zapel mu je pevski zbor, zaigrala godba, sklonili so se prapori nad gomilo, zadonel je lovski rog in odjeknila častna salva.

Dragi Franc, tvoj prožni korak ne bo več stopil na Peterkov vrh, tvoj pogled ne bo več pobožal gozdov Gorice in Mošneva, tvoje uho ne bo več slišalo velikega pomladnega pevca — divjega petelina in tvoja piščalka ne bo več priklicala srnjaka, ker je onemela za vedno. A med nami boš ostal v lepem in častnem spominu.

LD Draga-Trava — F. K.

Lovski oprtnik

Rešitelj srnice

Bilo je v začetku julija 1977, ko ves nervozen in v skrbeh pridrvi s fičkom lovec Lali Varga, član LD Petišovci. Vidim, da je nekaj narobe. Takoj mi reče: »Pomisli, pri hiši v Čentibi ob gozdu imajo srnico, ki bo danes ali jutri gotovo poginila. Šel sem gor, jo zahteval, a mi je niso hoteli dati. Gotovo bi jo rešil.«

Lovec Lali s svojo prijateljico
Foto J. Sakač

Dogovoriva se, da vzame dopis LD Petišovci z zahtevo, da mu srnico takoj izročijo, če ne, pridemo ponjo skupaj z miličnikom, ker je srnica last LD. Lali dobi srnico ves srečen, toda nastopijo komplikacije. Srnica je ostala brez matere gotovo po »zaslugi« divjega lovca. Toda ob Lalijevi skrbi in pomoči veterinarja je srnica začela redno jesti. Še sedaj, živa in razposajena, ne more biti brez dude. Vsak dan, ko se Lali vrne z dela pri Nafti — Lendava, ga srnica pričaka in srečanje je izredno veselo, zanj in njenega rešitelja. Lali pravi: »Veš, pridem domov, ji dam dudo. Nato grem jest, a ona za mano. Ako ji ne dam dude, mi kar pogrinjalo povleče z mize. Če jo pustim v kuhinjo, se samo vzpne na mizo, pogleda, kaj je na mizi in pregrinjalo ‚cuť‘ na tla. A ne da bi bila zlobna, samo razigrana je. V naši družini je ona peti član in vsem enako draga.«

Tudi ta odnos lovca do živali potrjuje, da smo lovci predvsem ljubitelji in gojitelji divjadi.

Jože Varga,
LD Petišovci

Pes Dom 72 ur zakopan

Vsak lovec po srcu se trudi in skrbi, da bi imela divjad hrano in da ne bi preveč ogrožala kmetijstva in gozdarstva ter ravnovesja med vrstami divjadi. V vsakem primeru pa se moramo zavedati, da je tudi zverjad del naših naravnih lepot in v primerem številu tudi koristna.

V našem lovišču se lovec še ni srečal z večjo zverjadjo kakor z jazbecem ali s prebrisano lisico. Teh je v lovišču LD Trnovska vas pri Ptujju zadnja leta vse več. Morala bi jih držati bolj na kratko ali na žalost noben član naše LD nima psa jamarja. Januarja letos pa je član naše LD povabil lovca iz LD Kamnica. Ta lovec ima za jamarjenje izurjenega terierja Doma.

Psa Doma smo v bližini lisičin izpustili, da sam poišče pravo. Malo je pogledal sem ter tja, ovohal in že se je pogumno pognal v rov.

Nestrpnost sem čakal, kdaj bo pogumni Dom privlekel plen na svetlo. Minevale so minute, minevale ure, toda Dom se ni vrnil. Tudi klici »Dom, to, to!...« ga niso zvalili na dan. Pozno zvečer sva se z Domovim vodnikom žalostna vrnila domov.

Naslednjega dne sem zgodaj vstal ter šel iskat Doma. Ni ga bilo pri rovu, ne drugod v bližini. Legel sem k vходу v rov in klical: »Dom, to, to!« In res sem zaslišal njegov žalostni glas. Najraje bi začel kar sam kopati, da bi pomagal psu, toda moral sem v službo. Še prej sem pa povedal solovcu, da je Dom živ v rovu in ga prosil, naj organizira pomoč.

Ko sem se popoldan vrnil, me je najprej zanimalo, kaj je z Domom. Ob rovu sem našel lovce in druge vaščane, ki so že izkopali ogromno zemlje, a Doma še niso rešili. Iz rova je prihajalo le njegovo proseče cviljenje.

Med reševanjem se je zročilo in zaradi teme smo morali domov. Ubogi Dom, tudi drugo noč boš moral še preživeti v temnem rovu, sem pomislil in zbal sem se, da bo naslednjega dne morda že prepozno.

Naslednji dan, bila je sobota, so zopet peli krampi, motike in lopate, ves dan od jutra do trde teme. A vse zaman. Dom bo moral še tretjo noč preživeti v rovu.

V nedeljo smo nadaljevali z delom. Ne mraz ne dež nas nista pregnala. Kopali smo naprej. Doma moramo rešiti! Popoldne se je vrnil njegov lastnik in vodnik. Žalostno je klical Doma, toda zaman. Rov smo izkopali že dobrih 7 metrov v dolžino in 3 m v globino. Proti večeru, ko že nisem mogel več prenašati njegovih milih glasov, ki so postajali vse redkejši, vedno slabotnejši, sem se odločil. Slekem sem suknjič in jopič, vzel svetilko in se začel plaziti v luknjo. Komaj sem obračal glavo. Za lopato ali motiko ni bilo prostora, moral sem prst izkopavati z golimi rokami. Vsakič, ko sem si s prstjo zakopal obraz, sem zaklical: »Izvlcite me!« In lovci so me za noge izvlekli na svetlo. To se je nekajkrat ponovilo, nakar sem končno le otipal

ZNAČKE LOVSKIH ORGANIZACIJ

V tej številki smo začeli objavljati slike in kratke podatke o značkah, ki so jih izdale lovske organizacije, predvsem lovske družine. Četrtnina vseh lovskih družin v Sloveniji je že izdala svojo značko, zato je prav, da naša revija seznaní lovce in druge bralce našega glasila tudi s to dejavnostjo lovskih organizacij.

Objavljanje tega slikovnega seznama bo služilo mnogim zbiralcem lovskih značk, lovske organizacije bodo pa imele pregled, kakšne značke so že izdelane. Tiste lovske organizacije, ki imajo šele namen izdati svojo značko, bodo pa na osnovi objavljenega lahko izbrale, za razliko od drugih, drugačen motiv in obliko.

Značka je lahko estetsko oblikovana in ima kot taka svojo umetniško vrednost. Nasprotno pa so slabo oblikovane in izdelane značke navaden kič.

Pregled značk nam bo pokazal, da so nekatere LD izdale značko z motivom divjadi, ki je sploh ni v njihovem lovišču. Večina družin pa je izdala značko z motivom svoje najštevilnejše divjadi (gams, srna, jelen), ali svoje najredkejšje divjadi (ruševca, divji petelin). Želeti bi bilo, da bi posamezne LD v svoji znački upodobile tudi manj razširjeno divjad, ki pa je vendarle zastopana v njihovem lovišču, npr. raco, gozdnega jereba, orla, lisico, kuno itd.

Čas lova na velikega petelina je za nami, lov na ruševca je pa še odprt, zato smo začeli z značkami, ki imajo upodobljena ta dva viteza naših hribskih gozdov in gora.

Kolikor objavljeni podatki o značkah niso oz. ne bodo točni, prosimo prizadete, da nas obvestijo. Popravek bomo po možnosti objavili že v naslednji številki. Ker podatke v glavnem črpamo iz privatne zbirke, bo raznih pomanjkljivosti verjetno več. Vsega tega pa ne bi bilo, če bi nam vse lovske organizacije, ki so značke izdale, na našo prošnjo v majskem in februarjem Lovcu 77/78 poslale značke in tudi zaprosene podatke: kdo je avtor likovne upodobitve, kdo je značko izdelal, v kolikem številu, za kakšno priložnost in kdaj. Naša prošnja ostaja še nadalje v veljavi. Ponovno torej prosimo za značke in podatke, kajti poleg objavljanja tega slikovnega seznama nameravamo pripraviti še daljši članek o tej mali lovski grafiki.

Uredništvo

1. LD Porezen-Cerkno je izdala bronasto značko. —
2. LD Škofja Loka je izdala za svojo 30-letnico bronasto značko. —
3. LD Selca je v letu 1976 izdala za svojo 30-letnico tri vrste značk: 1200 bronastih, 500 srebrnih, 500 zlatih. Avtor likovne upodobitve je Rado Čenčič. Značke je izdelal Jure Peršič, Ljubljana. —
4. LD Logatec je za svojo 30-letnico izdala bronasto značko. —
5. LD Stara Fužina je izdala značko v patiniranem zlatu, za svojo 30-letnico. —
6. LD Vranksko je izdala značko za svojo 30-letnico. —
7. LD Sorica je izdala tri vrste značk z istim motivom: bronasto, srebrno, zlato. Avtor upodobitve je ing. Ivan Nemeč. —
8. LD Strojna je izdala bakreno značko. —
9. LD Dolič je za svojo 30-letnico izdala dve vrsti značk: bakreno in srebrno s svetlo zelenim ozadjem. —
10. LD Muta je izdala bronasto značko. —
11. LD Dovje je za svojo 30-letnico izdala aluminijasto značko z zeleno pobarvanim ozadjem. Izdelal jo je Pretnar iz Radovljice.

Doma. Presrečen sem bil. Hotel sem ga izvleči, toda od bolečine je zacvilil in me ugriznil; bil je ujet in pritisnjen ob korenino. Ne smem popustiti, sem pomislil. Še bolj sem se povlekel k psu, ga rešil iz čudnih klešč in lovci so naju oba izvlekli na dan. Dvignil sem Doma v zrak. Vsi smo bili srečni, najbolj pa najbrž jaz. Niso ga reševali samo lovci in zato potem Domu na zdravje tudi niso pili samo lovci.

Ta dogodek v času mojega lovskega pripravništva mi bo trajno ostal v spominu.

K. Kramberger

Nekdanje lastno lovišče Ljubevč

V predmestju Idrije (pri športnem igrišču) se pri Likarici od glavne ceste odcepi Partizanska ulica, ki pelje

skozi Cegovnico in dalje ob bistrem potoku Ljubevščici do kmetije Ljubevč, obstoječe iz enonadstropne hiše, hleva, kozolca in gospodarskega poslopja. To posestvo je bilo in je še danes med najlepšimi zaokroženimi posestvi na Idrijskem, s skupno površino 150 ha, od tega je bilo 102 ha gozdov, 44 ha poljedelskih zemljišč in 4 ha nerodovitnih površin. Po uveljavitvi avstrijskega patenta, od 7. marca 1849, in zakona za Istro

in Kranjsko, od 27. septembra 1887, je pripadala pravica do lova lastniku zemljišča z nad 200 orali, to je 115 ha. Zaradi tega je bila kmetija Ljubevč tudi samolastno lovišče.

Franc Premrou Ritter von Premerstein, praded sedanje lastnice, je bil rojen 24. 4. 1815 in je umrl 23. oktobra 1877. Leta 1879 je postal lastnik posestva in lovišča njegov sin Kajetan, ki je dočakal visoko starost 85 let. Dvajset let pred svojo smrtjo, leta

Ruševca pleše z razpetimi krivci in povešenimi perutmi

Foto M. Hain, Diana

Prvič na ruševca

Tisto sončno, prijetno majsko jutro se mi spet in spet vrača. Ne morem ga pozabiti. Kakor da je bilo včeraj. Kakor da še traja...

Začelo pa se je pravzaprav že zdavnaj prej, ko me je prvokrat obšla želja, da bi šel na ruševca. Četudi nisem imel možnosti, se tej želji nikdar nisem odpovedal. Mora se zgoditi, sem si dopovedoval in čakal.

Prijatelj iz bovške LD je prišel k nam na jelena, maja sem mu vrnil obisk. V soboto zjutraj sem se pripeljal v Bovec, popoldne smo šli do kočee, kjer naj bi prenočili. Naj bi, pravim, kajti občutek imam, da sem samo légel, morda tudi zatisnil oči, vendar, se mi zdi, ne iz zaspčnosti, bolj iz potrebe po zbranosti, vživljanju v tisto, kar naj bi se mi naslednje jutro pred svitom nasmehnilo: stopiti v skrivnostni svet ruševca.

Prijatelj Oskar me je popeljal precej visoko v goró, v ruševje. Potuhnila sva se za skalo, v pravo zasedo, da sem se sam sebi zdel kakor partizan v šolski čitanki: previden, oprezen, napet in vročičen od pričakovanja.

»Toliko oči, kolikor perja,« me je z lovsko izkušnjo poučil Oskar, »najmanjša napaka pa sva zaman lezla sem gor.« Prijazna tema majske noči se je začela redčiti, nežna sinjina se je počasi sproščala iz za gora. Povsod v gorskem svetu tišina, da se mi je zdelo, ko da sva z Oskarjem sama in edina v mrtvem svetu okoli naju.

Pa je začel Oskar komaj slišno in enakomerno oponašati ruševca. Oglasil se mu je. Kakor da je kdo zrežiral naravo in življenje v njej. Prav za naju, zame. Sinjina je postajala izrazitejša, obrisi skal in gorskih grebenov skoraj vidni. Jutranji svit se je zanesljivo bližal, z njim, se mi je zdelo, se nama bliža tudi ruševca.

Odgovarjal je, pihal in grulil. Oskar je vedel, kdaj izziva druge peteline, kdaj kliče, snubi svoje kure. Izkušeni lovec pozna petelinovo govorico.

1920, je izročil posestvo in lovišče sinu Štefanu, ki se je leta 1933 smrtno ponesrečil. Po pripovedovanju žene pokojnega Štefana in ustnem izročilu lovcev je lov prehajal iz roda v rod. Posebno Kajetan in njegov sin Štefan nista lovila le v svojem lastnem lovišču, temveč sta pogostokrat odhajala na lov tudi drugam, zlasti po letu 1931, ko je bilo lastno lovišče Ljubevč ukinjeno in priključeno zakupnemu lovišču. Ko se je pričel lov na srnjaka in je bilo na posestvu največ dela s košnjo, sušenjem in spravilom sena, sta ukazala zapreči konje v kočijo in se odpeljala na lov v revirje sedanje LD Dole, večkrat pa tudi v še bolj oddaljena lovišča. Vsa skrb za delo in gospodarjenje je bila ob takih primerih na ramenih gospodinjne. Zaradi vse pogostejšega zanemarjanja dela na kmetiji je posestvo v času med vojnama zašlo v težave. Ljubila sta boljše in veselo družbo.

Pomemben dogodek je bil, o katerem vsak Idričan rad pové, kadar je govor o Ljubevških posestnikih in lovcih. Franc, oče Kajetana, je prejel na Dunaju plemiški naslov. Ko mu je podelitelj ob tej

priložnosti položil roko na ramo, je slovesnosti pridalo svoj značilen ton Kajetanovo zadnje zapiralo. Slavljenc, se opraviči prisotnim z dokaj pristno kretnjo in izrekom. S prstom pokaže na usta in reče: »Tu notri je vstopil plemiški naslov, zadaj pa je glasno izstopil kmet!« V Ljubevč so zahajali poleg lovcev tudi ljudje z boljšim družbenim položajem iz Idrije in od drugod. Zbrana družba je 7. avgusta 1896 praznovala 41. Kajetanov godovni dan in mu ob tej priložnosti podarila veselo pesem:

Bister um in krepko pest,
dobro srce, čisto vest,
cvenk v žepu, vince v čaši,
da vesel si v družbi naši,
to ti voščimo za god!

Mar komu ni še znan
Kajetan, naš Kajetan?
Idi v mesto, idi v vas,
tu in tam o njem gre glas,
in v dolini in na griču
slišal boš o tem hudiču,
kajti znan zares povsod
je ljubevški ta gospod!

Kjer so poljedelci zbrani,
kjer možujejo župani,
kjer čitalnica se krega
radi onega in tega,
kjer »Edinost«, družba lepa,

tuhta, grunta in ukrepa,
kjer zboruje vrla stranka,
Kajetana tam ne manjka.

Tam kjer se šlata bike
in diete so velike,
tam kjer lovci v krasnih
gvantih
sedijo in smrče na štantih,
tam se sanja jim o cvičku,
če na »zemlji« je streljanje.
Kajetan je tam! — Zakaj ne?

Zato povsod je znan
plemeniti Kajetan!

V štiriletni narodnoosvobodilni vojni smo si priborili težko pričakovano svobodo in spremembo družbenega reda. S sprejemom zakona o agrarni reformi leta 1948 so prenehala obstajati veleposestva. V hribovitih krajih si je kmet lahko obdržal v svoji lasti skupno 45 ha zemljišč. Ker so bila lastna lovišča ukinjena, je tudi kmetija Ljubevč prenehala biti tako lovišče. Sicer je pa na površini 115 ha popolnoma nemogoče napredno lovsko gospodariti. V kmetijstvu smo zaorali nove, socialistične brazde podobno pa tudi v našem lovstvu.

Venčeslav Straus

Opomba uredništva:

Objavili smo le del pesmi.

Postajal sem nestrpen, moral bi ga že videti, se mi je zdelo, kajti oglašal se je zmerom bliže, glasneje, odločneje, kakor da tudi sam preganja mrak in nestrpno čaka jutra. Bilo je, kakor da se je ujel na Oskarjev glas, kakor riba na trnek. In zdaj ga moj tovariš zvito vleče k sebi, k nama. Vse bliže in bliže. Končno sem ga zagledal: pravzaprav sem najprej zaslišal šumot njegovih peruti, takoj nato se je nekaj zamajalo in umirilo na skali, kakih štirideset korakov od naju. Oskar me je dregnil s komolcem. Zdaj ali nikoli, sem ga razumel.

Pred menoj v jutranjem somraku nekoliko temnejša, a živa gmota — ruševce, vse naokrog ničesar živega, nobene ptice, nobene divjadi v teh še neprebujenih trenutkih pred jutrom, ki še vedno tako omamno ožarja moj spomin.

Pritisnil sem na sprožilec in petelin je spet zašumotal s perutmi, kakor prej, ko je priletel na skalo, le da je sedaj spolzel po njej, brez glasu, brez pesmi.

Ko sem ga pobral, imel prvič v rokah, sem občutil: Iskat si prišel redko trofejo, enkratni doživljaj, dragocen trenutek v naravi, ki se nasmehne samo najsrečnejšim. Pa še tem morda le enkrat v življenju.

Viko Hrabar,
Ilirska Bistrica

Lovska kinologija

Lov je dovoljen le s čistopasemskimi in preizkušenimi psi

Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč v členu 48, tč. 9, pravi:

»Pri lovu se smejo uporabljati samo lovski in preizkušeni psi čiste pasme.« V 28. členu pa: »Sredstva, ki jih lovska družina pridobi pri upravljanju lovišča, sme uporabiti le za varstvo, ohranitev in gojitev divjadi, za stroške upravljanja lovišča ter za pospeševanje lovske kinologije.«

Kmalu po objavi omenjenega zakona so strokovni sveti pasemskih organizacij sprejeli kriterije, kaj je »preizkušen lovski pes«, ki ga je dovoljeno uporabljati za lov, oziroma v katerih disciplinah mora imeti pozitivno oceno, da se kot preizkušen lovski pes lahko uporablja za lov.

Na posvetovanju predstavnikov zvez lovskih družin in KZS se je pokazalo, da vsem lovcem ni jasno, kakšno preizkušnjo mora pes opraviti, da je dovoljeno z njim loviti. Zato stališča in sklepe pasemskih organizacij o tej zadevi objavljamo, v vednost zlasti vsem lastnikom lovskih psov.

Preizkušeni lovski psi, s katerimi je dovoljeno loviti, so:

I. grupa — goniči vseh pasem

Pse s pozitivno oceno na preizkušnji naravnih zasnov iz disciplin: gonja, vodljivost, obnašanje ob strelu je dovoljeno uporabljati za lov. Gonič mora biti torej vodljiv, glasno goniti, ne sme biti streloplah.

Za pleme pa jih je dovoljeno uporabljati, če so zadovoljivo

opravili celotno preizkušnjo naravnih zasnov (PNZ) in imajo pozitivno telesno oceno.

II. grupa — brak-jazbečarji

Društvo brak-jazbečar in barvar je na zboru sodnikov sklenilo, da brak-jazbečar velja za preizkušenega psa, če uspešno opravi discipline kakor gonič in da ima voljo za sledenje po krvnem sledu. Pes mora torej: glasno goniti, mora biti vodljiv, imeti voljo do sledenja po krvnem sledu in da ni streloplah. Te sposobnosti se ugotovijo na PNZ.

Psa, ki je uspešno opravil preizkušnjo naravnih zasnov in ima pozitivno telesno oceno, je tudi dovoljeno uporabljati za pleme.

III. grupa — krvosledci, barvarji

Krvosledec velja za preizkušenega psa, s katerim je dovoljeno loviti, če uspešno opravi PNZ. Discipline za PNZ pa so: vodljivost, sledenje po krvnem sledu, odložljivost, obnašanje ob strelu, obnašanje ob mrtvi divjadi. Pes mora imeti iz teh predmetov oz. disciplin pozitivno oceno. Za paritev je pa poleg navedenega potrebna še pozitivna telesna ocena.

IV. grupa — jamarji

Preizkušen jamar je pes (lovski terier in jazbečarji vseh vrst), ki po pravilniku o preizkušnjah naravnih zasnov, specialnih in uporabnostnih tekmah uspešno opravi PNZ. Torej mora dobiti pozitivno oceno v predmetih: vodljivost, jamarjenje, gonja, vodno delo, obnašanje ob strelu. Pes mora biti torej vodljiv, imeti mora voljo do jamarjenja, glasno mora goniti, za delo v vodi mora pokazati veselje in ne sme biti streloplah. Paritev pa je dovoljena, če ima pes tudi pozitivno telesno oceno.

V. grupa — šarivci

Za to grupo obstajata dva pravilnika, ločeno za prepeličarje in ločeno za španjele. Psi te grupe morajo uspešno opraviti PNZ, da veljajo za preizkušene in jih je potem

dovoljeno uporabljati za lov. Društvo ljubiteljev ptičarjev in španjelov (DLPŠ) pa je kot pogoj uporabnosti za lov dodalo še uspešnost v disciplini »prosto prinašanje« male divjadi. Španjel (koker ali špringer) mora biti torej vodljiv, sledoglasen, vodoljuben, pokazati voljo za prinašanje plena in ne streloplah.

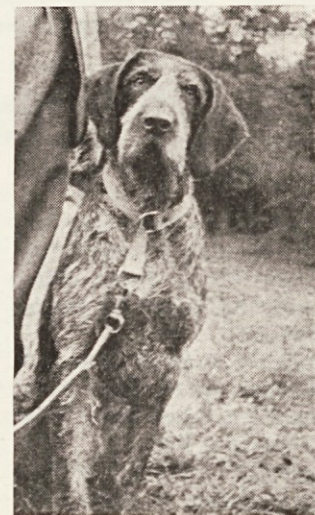
VI.—VIII. grupa — ptičarji vseh vrst

DLPŠ je sprejelo sklep, da se kot pogoj za uporabnost pri lovu psov ptičarjev vseh vrst zahteva uspešno opravljena pomladanska zrejna preizkušnja (PNZ), poleg tega pa pozitivna ocena v predmetu »prosto prinašanje male divjadi«. Za paritev pa je poleg navedenega potrebna še pozitivna telesna ocena.

S tem v zvezi so vse pasemske organizacije sklenile, da je tudi nekatere pse z negativno telesno oceno dovoljeno pripustiti na PNZ, kjer lahko dobijo potrdilo, da so »preizkušeni lovski psi, ki jih je dovoljeno uporabljati za lov«. Ti »nekateri« psi so vsi, ki so negativno telesno oceno dobili zaradi pomanjkljivega zobovja, prevelike ali premajhne telesne višine, kriptorhizma ali monorhizma (s skritimi modi ali z enim modom). Seveda pa za vse take pse velja zrejna prepoved.

Psov z negativno telesno

Nemški ostrodlaki ptičar
Foto B. Krže

Nemški kratkodlaki ptičar

Narisal Janez Plestenjak

oceno, ki so brez tipičnih znakov svoje pasme, pa ni dovoljeno pripustiti na PNZ, seveda tudi ne na druga tekmovanja. Takí psi torej ne morejo dobiti potrdila »preizkušen lovski pes«, zato jih torej ni dovoljeno uporabljati za lov in, se razume, tudi ne za paritev.

Jože Vester

Legla lovskih psov

Resasti jazbečarji (JRJri):

Leglo 31. 5. Rejec Marjan Markelj, Gasilska 5, Kranjska gora.

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Leglo 19. 6. Rejec Branko Ražman, Gračišče 1, Slovensko Gračišče.

Leglo 18. 6. Rejec Ivan Močnik, Dolenji Novaki 28, Cerknno.

Leglo 27. 5. Rejec Igor Simšič, Planina pri Rakeku (195).

Leglo 18. 6. Rejec Albert Ogris, Zg. Legen 45, Slovenj Gradec.

Leglo 10. 5. Rejec Alojz Turk, Potočna vas 16, Novo mesto.

Leglo 2. 6. Rejec Viktor Piško, Dol 9, Črni Kal.

Leglo 20. 5. Rejec Vilko Kozlovič, Pobegi 8, Koper.

Leglo 24. 6. Rejec Grozdan Vatovec, Jadranska 22, Ajdovščina.

Istr. res. goniči (JRGri):

Leglo 27. 6. Rejec Valentin Trček, Črni vrh nad Idrijo (29).

Leglo 21. 6. Rejec Stane Škufca, Stranska vas 8, Ivančna gorica.

Leglo 4. 5. Rejec Alojz Filipič, Hotavlje 5, Gorenja vas.

Leglo 5. 6. Rejec Anton Čadež, Srednja vas 5, Poljane.

Leglo 2. 6. Rejec Jože Oblak, Cerknno (9).

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 30. 6. Rejec Franc Prijatelj, Vel. Poljane 20, 61316 Ortnek.

Leglo 14. 6. Rejec David Koželj, Sp. Slivnica n. h., Grosuplje.

Leglo 6. 6. Rejec Franc Križnik, Prapreče, Vransko.

Leglo 6. 6. Rejec Jože Meden, Begunje pri Cerknici (119).

Leglo 28. 5. Rejec Franc Kunej, Vojnik (249).

Leglo 2. 6. Rejec Ivko Kržišnik, Janežičeva 5, Celje.

Leglo 1. 6. Rejec Ivan Kos, Žlebič 41, Ribnica.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 27. 6. Rejec Jože Tlaker, Poljane 6, Rečica ob Savinji.

Leglo 12. 6. Rejec Franc Hajnžič, Kušernik 24, Pernica.

Leglo 29. 6. Rejec Franc Svetec, Gorjanska 15, Kostanjevica na Krki.

Leglo 6. 6. Rejec Ivan Puncer, Studence 53, Žalec.

Leglo 13. 6. Rejec Anton Podhostnik, Cirkulane (63).

Leglo 30. 5. Rejec Tone Poljanec, Mestni trg 31, Škofja Loka.

Leglo 18. 5. Rejec Ivan Bačar, Ustje 75, Ajdovščina.

Leglo 27. 5. Rejec Ivan Triler, Žlebe 27, Medvode.

Foksterierji (JRFos):

Leglo 17. 6. Rejec Tone Štajer, Goričane 13, Medvode.

Hanovski barvarji (JRHb):

Leglo 18. 6. Roman Kikl, Visole 2, Zg. Ložnica.

Kdl. jazbečarji (JRJki):

Leglo 6. 6. Rejec Drago Štukl, Sela 14, Podčetrtek.

Koker španjeli (JRKš):

Leglo 11. 6. Rejec Drago Bezjak, Zimnica 21 a, Zg. Korena.

Leglo 10. 6. Rejec Ivan Držanič, Trebež 41, Artiče.

Špringer španjeli (JRŠš):

Leglo 18. 5. Rejec Anton Žnidaršič, Šentjernej n. h.

Leglo 25. 6. Rejec Stane Žabkar, Ul. talcev 1, Kostanjevica na Krki.

Leglo 16. 6. Rejec Jože Dušnik, Šercerjeva 17, Slovenj Gradec.

Nemški prepeličarji (JRPr):

Leglo 11. 6. Rejec Evarist Kocjančič, Neblo 2, Dobrovo.

Leglo 15. 5. Rejec Stane Jerman, Hrastulje 14, Škocjan.

Leglo 18. 5. Rejec Slavko Pocajt, Škale 46, Velenje.

Bretonski ptičarji (JREb):

Leglo 24. 5. Rejec Marc Dušan, Dolenje 1, Ajdovščina.

Nemški kdl. ptičarji (JRPKi):

Leglo 20. 6. Rejec Slavko Urek, Kapele 3, Kapele.

Leglo 30. 5. Rejec Jože Bojnec, Petrovci (32).

Leglo 4. 6. Rejec Leopold Vinđiš, Dokležovje 13, Beltinci.

Leglo 25. 5. Rejec Ivan Vajnhandl, Sv. Ana 26, Zgornja Ščavnica.

Leglo 6. 6. Rejec Maks Nemec, Šalinci 7, Križevci pri Ljutomeru.

Leglo 25. 5. Rejec Alojz Menhard, Slatina 20, Zg. Kungota.

Leglo 18. 5. Rejec Anton Holjedl, Jurij 17, Rogašovci.

Nemški ostrodlaki ptičarji (JRPos):

Leglo 15. 6 Rejec Ivan Potočnik, Prebold (127).

Leglo 25. 5. Rejec Mijo Gustak, Dolnji Lakoš (21).

Leglo 14. 5. Rejec Franc Balon, Brezovica 40, Bizeljsko.

Leglo 7. 6. Rejec Ignac Horvat, Dol. Bistrica (70).

Leglo 8. 6. Rejec Slavko Banjad, Ob potoku 8, Hoče.

Leglo 12. 5. Rejec Jože Bubnik, Gasilska 7, Koper.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Med psi

Floki:

»Daj no, Bistra, kaj se bojiš! Že dve uri sem pri tebi, pa še ni nič.«

Bistra:

»Bojim se, ker nimaš rodovnika, saj poznaš zakon. Lovski psi morajo imeti rodovnik. Če bi imela kaj s teboj, bi bilo vse narobe. Nič ne bo, Floki, jaz spoštujem zakon.«

Floki:

»Vem, da si ponosna, ker imaš rodovnik, ker si čiste pasme. Ampak da veš, to je rasna diskriminacija!«

Ivo

»GRUDA«, export-import, Ljubljana
TOZD LOVEC Ljubljana
Prešernova 3
61000 Ljubljana, tel. (061) 20-306

Vsem lovskim družinam!

Na zunanjem tržišču je vedno večja ponudba in manjše povpraševanje za uplenjeno divjad, kar smo občutili tudi pri lanskim prodaji. Z novo sezono uvajajo zahodne države, katerih kupci prvenstveno nabavljajo divjad pri nas, strožje veterinarske predpise, ki jih bomo morali vsi upoštevati.

Prosimo vas, da pripravljate **parkljesto divjad** za oddajo še bolj pazljivo in natančno kakor doslej. Vsaka uplenjena divjad mora biti dobro ohlajena in notranjost zbrisana s suho krpo. Popolnoma morata biti izpraznjeni in dobro očiščeni trebušna in prsna votlina, medenična kost (zadaj) presekana in prerezan vrat (do prsnega koša), da lahko izvlečete požiralnik in sapnik.

Jelenjadi in divjim prašičem morate takoj, ko jih iztrebite, zarezati pazduhi (med plečeti in prsnim košem), da se divjačina bolje hladi in se tako prepreči vnetje. Pri vsej divjadi **samcih** popolnoma odstranite vse dele spolovil!

Pernati divjadi s kljukico izvlečete čreva.

Zajcem pa morate v celoti izprazniti trebušno votlino! Zahvaljujemo se vam za dobro sodelovanje v letu 1977 in želimo tudi v prihodnje ohraniti vaše zaupanje. Vsem našim dobaviteljem smo poslali obračun o odkupu in prodaji uplenjene divjadi; objavljamo ga skupaj z odkupnimi cenami za uplenjeno divjad v letu 1977 tudi v glasilu LOVEC. Tudi vaša lovska družina je neposredno udeležena pri delitvi skupnega dohodka, ustvarjenega z izvozom uplenjene divjadi. Zato bomo v prihodnjih dneh tudi vaši lovski družini, če nam je oddajala uplenjeno divjad, nakazali pripadajočo razliko 2,02 din za vsak kilogram nam oddane uplenjene divjadi vseh vrst.

Prosimo vas, da se v primeru morebitnega nesporazuma ali za dodatno pojasnilo obrnete takoj na naš zgoraj navedeni naslov.

Tudi za letos ste oziroma boste prejeli naše **vreče** in etikete. Prosimo, da se jih za pošiljanje divjadi obvezno poslužujete.

V Pravilniku o programu in načinu opravljanja izpitov na tečajih za preglednike divjačine, Uradni list SRS, št. 3/78, je predpisan **obrazec potrdila o pregledu uplenjene divjadi**. Sporočamo, da so vam ti obrazci na voljo proti neznamni odškodnini v vseh naših poslovalnicah (trgovinah).

Ob tej priložnosti tudi prosimo lovske družine, ki nam še niso vrnile podpisane **pogodbe** o načinu plačevanja uplenjene divjadi, da to store nemudoma. Če ste pogodbo pomotoma morda založili, nam sporočite, da vam pošljemo nov predlog pogodbe.

V upanju na še boljše sodelovanje vas tovariško, lovsko pozdravljamo.

Direktor:
Ivan Šobar I. r.

Poslovalnice LOVEC:

Ljubljana, Gosposvetska 12, tel. (061) 317-387

Celje, Tomšičev trg 13, tel. (063) 22-490

Maribor, Gregorčičeva 11, tel. (062) 21-055

Nova Gorica, Prešernova 17, tel. (065) 21-915

OBRAČUN

o odkupljeni in prodani uplenjeni divjadi za leto 1977

Vrednost prodane uplenjene divjadi . . .	15 909 293,45 din
Izplačilo lovskim družinam	12 107 471,40 din
Stroški hlajenja, veterinarskih pregledov in materialni stroški	1 058 603,50 din
Osebnih dohodkov zaposlenih pri odkupu uplenjene divjadi	647 261,25 din
Pogodbene in zakonske obveznosti	390 912,80 din
Akumulacija	753 249,90 din
Del skupnih stroškov	493 052,30 din
POZITIVNA RAZLIKA	15 450 551,15 din
	458 742,30 din

Ta razlika je povečanje odkupnih cen za leto 1977 in znaša po obračunu 2,02 din za kg oddane uplenjene divjadi vseh vrst našemu podjetju: »Gruda«, export-import, Ljubljana, TOZD LOVEC Ljubljana, Prešernova 3, Ljubljana.

Odkupne cene za uplenjeno divjad v letu 1977

(za kg, pri pernatih divjadi za kos)

Srnjad I	67,02 din
Srnjad II	60,02 din
Damjaki, gamsi, mufloni	48,02 din
Jelenjad do 50 kg	52,02 din
Jelenjad nad 50 kg	49,02 din
Divji prašiči do 80 kg	48,02 din
Divji prašiči nad 80 kg	42,02 din
Divji zajci	33,02 din
Medvedovo meso	82,02 din
Fazani	43,02 din
Fazanke	33,02 din
Jerebice, kljunači, race	27,02 din

PRIREDI

v počastitev Dneva borca

v nedeljo, 2. julija 1978,

pred lovskim domom v Juršincih

- meddružinsko strelsko tekmovanje ekip in posameznikov na umetne golobe, pričetek ob 7.30
- lovski ples od 16. do 24. ure, igrajo VESELI PLANŠARJI iz Ljubljane
- bogat srečolov

Na voljo bodo domače in lovske specialitete ter pristna kapljica domačih Slovenskih gorici.

Ob slabem vremenu bo prireditev preložena na soboto, 8. julij 1978. Ves program ob istem času in na istem prostoru.

Veselilo nas bo, če boste s svojo udeležbo pripomogli k tradicionalnemu srečanju lovcev in drugih občanov v Juršincih.

Vljudno vabljeni

Dopisniki, pazljivo preberite!

Prispevkov za rubriki »Jubilanti« in »V spomin« je veliko več, kolikor je v reviji na voljo zanje prostora. Zato so izdajateljski svet, uredniški odbor in redni sodelavci glasila Lovec na sestanku, 7. 4. 1978, sprejeli nove pogoje za objavljanje:

Jubileje članov objavljamo za 50, 60, 70, 75, 80, 85, 90 itd. letnico pod naslednjimi pogoji: Vsaj 6-letno jubilarstvo delovanje kot član UO ali IO LD, predsednik NO ali disc. razsodišča LD, organov LZ oz. ZLD ter LZS (v posamezni funkciji ali skupno). Vsaj 10-letno izvrševanje lovskočuvajske službe. Slike jubilaranta objavimo, če je poleg navedenih pogojev član lovske organizacije vsaj 30 let. Izjemoma pa objavimo sliko tudi drugih, s svojim delom zaslužnih za lovstvo v širšem pomenu, npr. delovanje v organih republiške LZ ali če so odlikovani vsaj z redom za lovske ali kinološke zasluge II. stopnje.

Osmrtnico za umrlega člana objavimo (s sliko ali brez) pod enakimi pogoji, ki veljajo za objavljanje jubilejev. Osmrtnico objavimo, če jo dobimo vsaj 10 mesecev po pokojnikovi smrti in če je še na voljo prostor zanjo.

Iz sestavka o jubilarantu ali pokojniku mora biti točno razvidno, da so izpolnjeni vsi navedeni pogoji. V zapisu o jubilarantu je obvezno treba navesti tudi točen rojstni datum, v osmrtnici pa datum rojstva in smrti.

Osmrtnico ali jubilej objavimo le, če je dopis podpisan in žigosan od lovske organizacije (LD, ZLD itd.).

Pošiljatelj mora na dopis obvezno navesti svoj točen naslov, da se v primeru nejasnosti lahko obrnemo nanj.

Prosimo za točno izvajanje teh navodil. Objavljali bomo le zapise z vsemi zahtevanimi podatki. Za manjkajočimi podatki ne bomo poizvedovali. Pridržujemo si tudi pravico, da zapise po potrebi skrbimo.

Uredništvo

Lovci, lovske družine in druge lovske organizacije!

Obveščamo vas, da imamo na zalogi še manjšo količino knjig Zlatorogove knjižnice:

ZLATOROGOVA

KNJIŽNICA

SRNJAD — izvod 150 din
— avtor Anton Simonič

**OCENJEVANJE MUFLONOV
IN DIVJIH PRAŠIČEV V NARAVI** — izvod 90 din
— avtorji Lamster, Fischer, Schumann,
prevod in priredba Blaž Krže

ZELENE STEČINE — izvod 100 din
— skupina avtorjev

Na zalogi imamo tudi:

JUBILEJNE ZNAČKE

ob 70-letnici slovenske lovske organizacije
Zlata, srebrna in bronasta značka — komplet v vrečki
— 65 din.

Naročilo za knjige in značke pošljite na naslov:
Lovska zveza Slovenije,
Župančičeva 9 — p. p. 505, 61001 Ljubljana.

Posameznikom pošljemo knjige in značke po poštne povzetju. Lovske organizacije pošiljko plačajo, ko prejmejo naš račun.

Knjige in značke tudi dobite neposredno v pisarni Lovske zveze Slovenije v Ljubljani in v vseh trgovinah TOZD LOVEC v Ljubljani, Celju, Mariboru in Novi Gorici.

Lovska zveza Slovenije

Lovcem in drugim ljubiteljem psov!

V Mariboru na sejemske razstavišču bo v nedeljo, 10. septembra 1978,

JUGOSLOVANSKA RAZSTAVA PSOV VSEH PASEM

Najlepši psi vsake pasme bodo prejeli nazive:

Kandidat za prvaka Jugoslavije, Prvak Slovenije,
Prvak Maribora in Mladinski prvak

**Prijavnice in vse informacije dobite pri organizatorju,
kinološkem društvu Maribor, Urbanska 61, 62351 Kamnica.**

Občni zbor Društva ljubiteljev ostrodlakih ptičarjev (DLOP) bo v četrtek, 15. junija 1978, ob 17. uri v sejni dvorani SDK, Centrala za SRS, v Ljubljani, Tržaška c. 16.

Hkrati se opravičujemo, ker smo občni zbor, prvotno sklican za 20. 5., zaradi skupščine KZS morali preložiti.

K udeležbi vabi izvršni odbor DLOP

Mreže za vrtno in druge ograje — v višini po želji kupca — iz garantirano nerjaveče žice izdeluje: ing. Lojze Kocmur, Podgorje 29, 63230 Šentjur pri Celju.

Resastega jazbečarja, starega 4 leta, s prav dobro telesno oceno in z uspešno opravljeno PNZ, prodam. — Jernej Škulj, Dol. Lazi, 61310 Ribnica na Dolenjskem.

Tricevko SUHL, kal. 12 - 12 in 7×57 R, ugodno prodam. — Franc Rihtar, Nušičeva 2/b, 63000 Celje, telefon (063) 24-511 (od 7. do 15. ure).

Prodaj mlade kratkodlake istrske goniče. Psica CACIB in prvak na tekmih, tudi pes odličen gonič zajca in lisice. — Ing. Milan Šetina, Vojnik 65, 63212 Vojnik.

Prodaj nem. kratkodlakega ptičarja. Star je 4 mesece, seraste barve, z rodovnikom in tetoviran. — Adolf Kocbek, 69242 Križevci pri Ljutomeru.

Priporočam za plemo prepeličarja, starega 2 leti, rjave barve, s prav dobro tel. oceno in z uspešno opravljeno PNZ. — Stane Sanabor, Ozeljan 75, 65261 Šempas.

Prodaj lovsko terierko, z rodovnikom, a še neocenjeno, staro tri leta. — Zvonko Zupan, Podsreda 21. 63257 Podsreda.

Kupim krogelne naboje kal. $9,3 \times 72$ R in $6,5 \times 58$ R. — Stane Bizjak, Dol št. 92, 61431 Dol pri Hrastniku.

Kupim odpadel jelenov rog, s petimi ali šestimi paročki. Ponudbe s ceno pošljite na naslov: Boris Gantar, Naklo 14, 61370 Dolenji Logatec.

Prodaj nov specialen stroj za metanje umetnih golobov. — Alojz Vidovič, Šentiljska c. 52, 69000 Maribor.

Prodaj lovsko puško Mannlicher-Schönerauer, kal. $6,5 \times 57$, s strelnim daljnogledom (montaža Suhl); **mlade lovske terierje**, stare po 12 tednov. — Alojz Avsenik, Letališka 12, 64248 Lesce.

Prodaj lovsko terierko, staro 4 leta, s prav dobro telesno oceno. Dobra za jamarjenje, za vodno delo in sploh za lov na malo divjad. — Janez Peklar, Muta 187, 62366 Muta ob Dravi.

Barvna slika na zadnji strani: Panorama s Stola, pogled proti Bledu in Triglavu.

Naslikal Marko Pernhart, rojen leta 1824 v Srednjem Medgorju pri Velikovcu, umrl leta 1871 v Celovcu. Slika original last Narodne galerije v Ljubljani.

Zavarujte se pred klopi in drugim mrčesom!

AUTAN

Tudi letos moramo pričakovati, da bo zaradi toplega in vlažnega leta zelo veliko klopi. Zato bi se morali še toliko bolj varovati teh zajedavcev, ki prenašajo nevarni klopov meningoencefalitis.

V Sloveniji zbolijo zaradi te bolezni večje število ljubiteljev gozdov. Bolezen ne pušča le trajnih poškodb, ampak terja tudi smrtne žrtve. Zato bi se morali čim bolj zavarovati pred klopi prav vsi, ki delajo in hodijo po gozdovih: tako gozdni delavci kakor tudi izletniki, lovci itd.

Strokovnjaki znanega podjetja Bayer so izdelali repelent (preparat, ki s svojim vonjem odganja mrčes), pri nas ga pa proizvaja **Bayer-Pharma Jugoslavija v Ljubljani**. **Autan** ne varuje le pred piki komarjev, brencljev in mušic, ampak — kakor so pokazale raziskave na higienskem inštitutu graške univerze — tudi pred nevarnimi klopi.

Če **Autan** naneseš na odkrite dele telesa, smo več ur varni pred komarji in drugim nadležnim mrčesom. Najnovejše raziskave pa so pokazale, da velja zaščita pred trdovratnimi klopi maksimalno dve uri, zato moramo **Autan** v gozdu pogosteje uporabljati. Prav tako moramo **Autan** pogosteje nanašati na kožo pri močnejšem znojenju.

Autanov vonj, ki je človeku prijeten, je mrčesu tako zoprno, da beži pred njim.

Autan dobite kot raztopino, mleko ali spray v lekarnah, drogerijah, blagovnicah in vseh poslovalnicah TOZD LOVEC v Ljubljani, Mariboru, Celju in Novi Gorici.

Novost pa predstavlja **Autan** v praktični embalaži STICK, ki je tako majhna, da najde prostor v vsakem žepu.

Autan ne draži kože, zato je primeren tudi za občutljivo, otroško kožo.

NA PROSTEM — V NARAVI NAJ BO AUTAN VEDNO PRI ROKI!

WALTHER

orožje svetovnih mojstrov
in olimpijskih zmagovalcev
dobavljamo po konkurenčnih cenah

Zahtevajte naše cenike!

WAFFEN — WANZ
Griesgasse 22—22 — P. F. 416
8011 Graz — Gradec
Austria — Avstrija

